

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียนตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของกระทรวงศึกษาธิการ : กรณีศึกษา โรงเรียนบ้านห้วยปูน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีนครินทร์ เขต 3 ผู้วิจัยได้กำหนดประเด็นในการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือ

1. การบริหารการศึกษา

2. การพัฒนาการศึกษา

2.1 ความหมายของการพัฒนาการศึกษา

2.2 ความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา

3. การประกันคุณภาพการศึกษา

3.1 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

3.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

3.3 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

3.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

3.5 การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

4. การประกันคุณภาพภายใน

4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

4.2 แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายใน

4.3 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

4.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

5. การประกันคุณภาพภายนอก

5.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอก

5.2 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอก

5.3 หลักการและความสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

- 6.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ
- 6.2 ขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

7. ระบบคุณภาพการศึกษา

8. มาตรฐานการศึกษา

- 8.1 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา
- 8.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ
- 8.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ
- 8.4 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมิน

คุณภาพการศึกษา

9. บริบทของโรงเรียนบ้านห้วยปูน

- 9.1 ประวัติของโรงเรียน
- 9.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ของโรงเรียน
- 9.3 ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน
- 9.4 เขตพื้นที่บริการของโรงเรียน
- 9.5 การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียน

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 10.1 งานวิจัยภายในประเทศ
- 10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

1. การบริหารการศึกษา

การบริหารการศึกษา (Educational Administration) ประกอบด้วยคำสำคัญ 2 คำ คือ คำว่า “ การบริหาร (Administration) ” และ “ การศึกษา (Education) ” ซึ่งเมื่อนำมาสรุปแล้ว บริหารการศึกษา หมายถึงการดำเนินงานของกลุ่มบุคคลหลายคนมาร่วมมือกันในการดำเนินกิจกรรม พัฒนาคนในสังคมให้มีคุณภาพ โดยการใช้ทรัพยากรการบริหารที่มีประสิทธิภาพจากทุกภาคส่วนของสังคม เพื่อให้คนในสังคมเป็นสมาชิกที่ดีในสังคมดำรงชีวิตอยู่อย่างมีความสุข

ในสมัยอดีตการบริหารการศึกษาเป็นการบริหารแบบรวมอำนาจ การจัดองค์กรไม่มีความสลับซับซ้อนมากนัก เนื่องจากความเจริญการปัญหาติดต่อสื่อสารระหว่างองค์กร ทำให้โครงสร้างรูปแบบการทำงานมีลักษณะไม่ยืดหยุ่น หรือที่เรียกว่าทฤษฎีองค์กรสมัยดั้งเดิม

คือมีการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง และมีการบริหารงานตามโครงสร้างมีรูปแบบการบริหารที่เน้นการสั่งการตามลำดับชั้น ทำให้เกิดความล่าช้า การบริหารของผู้บริหารจะใช้หลักการทฤษฎีในการบริหารจัดการ โดยอาจยังไม่คำนึงด้านจิตวิทยาด้านมนุษยสัมพันธ์เท่าที่ควร อาจจะเป็นเพราะมีปัจจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ ทำให้สังคมมีการเปลี่ยนแปลง กล่าวคือ ปัจจัยภายในเกิดจากความต้องการพัฒนาสังคมให้มีความเจริญและทันสมัย ส่วนปัจจัยภายนอกเกิดจากกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก ทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ตลอดจนการติดต่อสื่อสารกันทำให้ประเทศไทยต้องปรับตัวให้ทันสมัย เพื่อความอยู่รอดและประเทศได้เกิดการพัฒนาให้ทัดเทียมกับนานาประเทศ ด้วยเหตุผลที่กล่าวมาทำให้การบริหารการศึกษาของไทยมีวิวัฒนาการเรื่อยมา ซึ่งเป็นปัจจัยที่ช่วยเสริมความเจริญก้าวหน้าทั้งทางด้านสังคม เศรษฐกิจและการเมืองของชาติให้มั่นคงและเจริญก้าวหน้า

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 39 และฉบับแก้ไขพ.ศ. 2545 ได้กำหนดให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ทั้งด้านวิชาการ งบประมาณ การบริหารงานบุคคลและการบริหารทั่วไป ไปยังคณะกรรมการและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาโดยตรง และในหมวด 6 บัญญัติให้มีการระบบประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาทุกระดับ โดยให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยมีการจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ดังนั้นการบริหารการศึกษาจะมีลักษณะแตกต่างไปจากเดิม โดยสถานศึกษาจะมีอำนาจในการบริหารและจัดการศึกษาด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้ผู้บริหารสถานศึกษาจะต้องปรับบทบาทหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานบริหารการศึกษาในรูปแบบใหม่การเปลี่ยนแปลงเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่องอยู่ตลอดเวลา ไม่อาจแยกจากกันได้เด็ดขาดว่าเป็นยุคอดีต ยุคปัจจุบัน และยุคอนาคต แต่จะมีลักษณะที่คาบเกี่ยวและมีความสัมพันธ์ต่อกันเสมือนอยู่บนเส้นตรงเดียวกัน กระแสการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่เราคาดหมายว่าจะเกิดขึ้นในอนาคตก็เช่นกัน ก็อาจมีกระแสหลักอยู่หลายประเด็นที่ได้เกิดมาในอดีต แล้วดำเนินสืบต่อมาในปัจจุบันและอาจต่อเนื่องต่อไปในอนาคตก็ได้ หรืออาจเป็นกระแสหลักที่คาดว่าจะเกิดขึ้นใหม่ในอนาคตเลยก็ได้

การบริหารการศึกษา ผู้บริหารควรมีหลักและกระบวนการบริหาร การบริหาร การศึกษา หลักการแนวคิดในการบริหาร ภาพรวมของการบริหารทั้งนี้เพื่อให้การจัดการบริหาร สถานศึกษามีความเหมาะสมกับบริบทและสถานการณ์ เพื่อให้ประสิทธิภาพและประสิทธิผล ในการบริหารจัดการอันจะนำมาสู่คุณภาพการศึกษาที่จะได้รับการยอมรับของสาธารณชน ต่อไป

2. การพัฒนาการศึกษา

2.1 ความหมายของการพัฒนาการศึกษา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : 351) ได้ให้ความหมายของคำว่า พัฒนา คือทำให้เจริญ

สุเมธ ตันติเวชกุล (2546 : 16-19) ได้ให้ความหมายของการพัฒนาไว้ว่า หมายถึง ความเจริญก้าวหน้าโดยทั่ว ๆ ไป เช่น การพัฒนาชุมชน พัฒนาประเทศ คือการทำสิ่งเหล่านั้น ให้ดีขึ้นเจริญขึ้น สนองความต้องการของคนส่วนใหญ่ให้ได้ดียิ่งขึ้น

อภิชัย พันธเสน (2545 : 12) การพัฒนา เป็นกระบวนการของการเคลื่อนไหว จากสภาพที่ไม่น่าพอใจไปสู่สภาพที่น่าพอใจ การพัฒนาเป็นกระบวนการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่หยุดนิ่ง

สิริวัฒน์ คำวันสา (2544 : 47) การพัฒนา หมายถึง กระบวนการของการเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้แล้ว คือการทำให้ลักษณะเดิมเปลี่ยนไปโดยมุ่งหมายว่า ลักษณะใหม่ที่เข้ามาแทนที่นั้นจะดีกว่าลักษณะเก่า สภาพเก่า แต่โดยธรรมชาติแล้วการเปลี่ยนแปลงย่อมเกิดปัญหาในตัวเองเพียงแต่ว่าจะมีปัญหามาก หรือปัญหาน้อย

โรเจอร์และสเวนนิ่ง (Roger and Svenning.1969 : 21) การพัฒนา ในความเข้าใจแบบสมัยใหม่ หมายถึงการทำให้เจริญในด้านวัตถุ รูปแบบ และในเชิงปริมาณเช่น ถนนหนทาง ตึกรามบ้านช่อง ดั้งนี้ชี้วัดทางเศรษฐกิจ เป็นต้น

พุทธทาสภิกขุ (2516 : 7) การศึกษาคือการทำลายเสียซึ่งสัญชาติญาณอย่างสัตว์แล้ว มีการประพฤติกระทำอย่างมนุษย์ที่มีจิตใจสูง โดยสมบูรณ์เพื่อมนุษย์จะได้มีโอกาสได้สิ่งที่ดีที่สุด

ภิญโญ สาร (2519 : 5) การศึกษา คือ การพัฒนาความสามารถ เจตคติ พฤติกรรม และค่านิยม หรือคุณธรรมเพื่อให้นักกลเป็นสมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นและไม่เป็นระเบียบแบบแผน และทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2) การศึกษา หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

จำเนียร พลหาญ (2549 :3) การศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนามนุษย์ในทุก ๆ ด้านเพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

จากความหมายของการพัฒนาการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า คือการเปลี่ยนแปลงการศึกษาโดยกระบวนการให้ส่งเสริมให้บุคคลเจริญเติบโตและมีความเจริญงอกงามทางกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาจนเป็นสมาชิกของสังคมที่มีคุณธรรมสูงเพื่อให้มีสภาพที่น่าพอใจ โดยการเปลี่ยนแปลงนี้ต้องเป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้นทำให้มีความเจริญขึ้นและมีความก้าวหน้ามั่นคงมากยิ่งขึ้น

2.2 ความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา

ภูวดล จุลสุคนธ์ (2552 : 12) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาไว้ว่า

1. เพื่อทำให้เกิดคุณภาพ และคุณประโยชน์
2. เพื่อทำให้ก้าวหน้า เป็นระเบียบเรียบร้อย
3. เพื่อทำให้เกิดองค์ความรู้ใหม่
4. เพื่อแก้ไข หรือบรรเทาปัญหา
5. เพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันและอนาคต

สมาน อัสวภูมิ (2552 : 9) แนวคิดและวิธีการพัฒนาและควบคุมคุณภาพโดยการพัฒนาบุคคลและทีมงาน โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพ (Quality Control Circle) เป็นวิธีการที่ได้รับความนิยมและสำคัญเป็นอย่างยิ่งในการควบคุมคุณภาพ

กรรณา ชูรินทร์ (ม.ป.ป. : 6) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการพัฒนาว่า การพัฒนาถือเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการบริหารทางด้านทรัพยากรมนุษย์

ศักดิ์สิน โรจน์สราญรมย์ (2551 :7) การพัฒนาศึกษา เป็นสิ่งที่ทุกคนคาดหวังจะให้เกิดขึ้นในสังคมไทย อยากเห็นเยาวชนไทยมีความรู้ ความสามารถในการคิด ทักษะในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่ตัดสินใจเพื่อสังคมส่วนรวมและประเทศชาติ และอยากเห็นเยาวชนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ เจริญงอกงามครบสมบูรณ์ทุกด้าน เด็บโตเป็นทั้งคนดีและคนเก่งของสังคม

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2553 : 2) กล่าวถึงความสำคัญการพัฒนาการศึกษาไว้ว่าเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคุณภาพของประชาชน ให้ไปช่วยกันแก้ไขปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจให้เจริญรุ่งเรืองทัดเทียมประเทศอื่นเขาได้

สรุปได้ว่า ความสำคัญของการพัฒนาการศึกษา ก็เพื่อทำให้การศึกษาเกิดคุณภาพ ประชาชนมีความรู้ ความสามารถในการคิด ทักษะในการทำงาน มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมคุณประโยชน์ มีความก้าวหน้า เพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชน ท้นต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น

3. การประกันคุณภาพการศึกษา

การประกันคุณภาพการศึกษาก็คือการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่ทำหน้าที่ส่งเสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานของหน่วยงานต่างๆ ในทุกระดับของวงการศึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ดำเนินไปอย่างประสานสอดคล้องกันเป็นระบบ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า สถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพตามมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่หลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ ซึ่งได้มีการให้ความหมายการประกันคุณภาพการศึกษามากมายดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ 2547 : 7)

การประกันคุณภาพการศึกษาหมายถึง การบริหารจัดการและดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจให้กับผู้รับบริการทางการศึกษา ทั้งผู้รับบริการ โดยตรง ได้แก่ ผู้เรียนและผู้ปกครองและผู้รับบริการทางอ้อม ได้แก่ สถานประกอบการประชาชน และสังคมโดยรวมว่าการดำเนินงานของสถานศึกษาจะมีประสิทธิภาพ และทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพหรือคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด การประกันคุณภาพมีแนวคิดอยู่บนพื้นฐานของการป้องกันไม่ให้เกิดการทำงานที่ไม่มีประสิทธิภาพ และผลผลิตไม่มีคุณภาพ

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2546 : 13) การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจ และเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครองชุมชน และสังคมว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผู้เรียนที่จบการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และเป็นที่ยอมรับของสังคม

กรมวิชาการ (2544 : 7) ได้กล่าวถึง การประกันคุณภาพการศึกษา หมายถึง กลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพราะเป็นระบบที่สร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาสามารถจัดการศึกษาได้คุณภาพมาตรฐาน ผู้สำเร็จการศึกษามีความรู้ ความสามารถ และมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามหลักสูตรกำหนดและสังคมต้องการ

ปราโมทย์ ศุกปัญญา (2545 : 14-15) การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคมว่าสถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพผู้รับการศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาและเป็นที่ยอมรับของสังคม

อำรุง จันทวานิช (2542 : 80) กล่าวว่า “ การประกันคุณภาพการศึกษา คือ กระบวนการหรือแนวปฏิบัติในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนด ประกอบด้วย การทบทวนคุณภาพการศึกษาและการประเมินคุณภาพการศึกษา”

ณัฐพล ชุมวรฐายี (2545 : 15-17) ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาประกอบด้วยกระบวนการ พัฒนาที่สำคัญ 3 ส่วน ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องกัน คือ การควบคุมคุณภาพการศึกษา การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษา และการประเมินเพื่อรับรองคุณภาพการศึกษา

เดล (Dale.1994 : 333) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพว่า หมายถึง กิจกรรมหรือปฏิบัติการทั้งหมดที่เป็นระบบและมีการวางแผนล่วงหน้าอันเป็นสิ่งจำเป็นที่จะสร้างความมั่นใจในระดับหนึ่งได้ว่าสินค้าหรือบริการหนึ่งๆ จะมีคุณภาพตามข้อกำหนดที่ได้วางไว้

เมอร์กาทรอยด์ และ มอร์แกน (Murgatroyd and Morgan.1994 : 45) กล่าวถึง การประกันคุณภาพว่าเป็นการตัดสินใจคุณภาพด้วยวิธีการอันเหมาะสมและคุณภาพอันเป็นที่ต้องการ โดยกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งถูกควบคุมด้วยกระบวนการของการตรวจสอบหรือการประเมิน ซึ่งจะตรวจสอบข้อบ่งชี้ที่ปฏิบัติได้ใช้มาตรฐานเหล่านี้ และได้จำแนกลักษณะเด่นของการประกันคุณภาพทางการศึกษาไว้ 5 ประการ คือ

1. มาตรฐานการศึกษาที่กำหนดโดยผู้เชี่ยวชาญภายนอก
2. มาตรฐานเขียนในรูปของความคาดหวังที่โรงเรียนจะต้องบรรลุถึง
3. มาตรฐานต้องสามารถประเมินได้โดยใช้เกณฑ์ที่เป็นปรนัย
4. มาตรฐานต้องใช้อย่างเสมอภาค ไม่มีการยกเว้น โดยปราศจากเหตุผลสมควร
5. การประกันคุณภาพการศึกษาจะประกอบด้วย การตรวจสอบและทบทวน

การทดสอบด้วยแบบทดสอบมาตรฐานและการประเมินคุณภาพการศึกษา

จากแนวคิดความหมายของการประกันคุณภาพการศึกษาข้างต้น คือ การให้หลักประกัน แก่ผู้ปกครองว่าบุคคลในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียน และสาธารณชนมั่นใจว่านักเรียนน่าจะมีคุณภาพ ตามที่ระบุไว้ในหลักสูตรและมาตรฐานคุณภาพการศึกษา

3.1 ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2547 : 11-12) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา พอสรุปสาระสำคัญได้ดังต่อไปนี้

1. ความเจริญก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วในปัจจุบัน จึงจำเป็นที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้ที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น และเตรียมพร้อมที่จะเผชิญกับความท้าทายจากกระแสโลก โดยปัจจัยสำคัญที่จะเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงและความท้าทายดังกล่าว ได้แก่ คุณภาพของคน

2. การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพ เพื่อให้ศักยภาพที่มีอยู่ในตัวคนได้รับการพัฒนาอย่างเต็มที่ทำให้รู้จักคิดวิเคราะห์ รู้จักแก้ปัญหา มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักเรียนรู้ด้วยตนเอง สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว มีจริยธรรม คุณธรรม รู้จักพึ่งตนเอง และสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข

3. จากการทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับมัธยมศึกษาของกรมวิชาการปี 2540 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของวิชาต่างๆ ส่วนใหญ่มีค่าต่ำกว่าร้อยละ 50

4. จริยธรรม คุณธรรม และความปลอดภัยของร่างกายและจิตใจ ของเด็กไทย อยู่ในสถานะเสี่ยง ดังตัวอย่างของปัญหายาเสพติดที่กำลังแพร่ระบาดอยู่ในสถานศึกษาขณะนี้

5. จากการศึกษาของสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เกี่ยวกับการทำข้อสอบวิชาคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ของสมาคมนานาชาติเพื่อการประเมินผลทางการศึกษา พบว่า เด็กไทยทำ คะแนนได้ดีสำหรับข้อสอบแบบเลือกตอบ ที่ใช้ทักษะพื้นฐานหรือข้อสอบที่ใช้ความจำ แต่ไม่สามารถทำ ข้อสอบที่เป็น โจทย์ปัญหาที่ต้องวิเคราะห์ ต้องเขียนอธิบายคำตอบยาว ๆ แสดงให้เห็นถึงปัญหาในการคิดวิเคราะห์ และการเรียบเรียงความคิดออกมาเป็นคำพูดของเด็กไทย ในขณะที่ความสามารถดังกล่าวเป็นเรื่องที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในโลกปัจจุบัน

สรุปได้ว่า ความจำเป็นของการประกันคุณภาพการศึกษา ก็เพื่อเป็นการป้องกันความเสียหายที่จะเกิดขึ้นกับการจัดการศึกษา การจัดการศึกษาไม่หัดเทียมกันในหลาย ๆ ด้าน มีการแข่งขันคุณภาพการศึกษากันสูง การจัดการศึกษาต้องมีลักษณะเป็นสากล เป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ต้องการให้มีการรับรองคุณภาพของสถาบัน ต้องการพัฒนาองค์ความรู้ให้เกิดขึ้นในสถาบัน อีกทั้งเพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษาของไทยที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ไม่ว่าจะเป็นด้านสติปัญญา ความรู้ ความสามารถหรือจริยธรรมคุณธรรม โดยจะต้องเริ่มจากสถานศึกษาทุกแห่งดำเนินการพัฒนาคุณภาพของตนเอง โดยในการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษานั้น จะต้องมีการประกันคุณภาพภายในผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา เป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน การประกันคุณภาพภายในจึงเป็นงานสำคัญของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาเพื่อผู้เรียนและสังคมโดยรวม

3.2 ความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 2-3) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่า

1. เพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา ซึ่งเป็นเรื่องที่มีความสำคัญต่อการปฏิรูปการศึกษาของไทย จึงได้มีสารบัญญัติในพระราชบัญญัติการศึกษานแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ที่กำหนดให้สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายในไว้ 6 มาตรา 48 ให้หน่วยงานต้นสังกัดและสถานศึกษาจัดให้มีระบบการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาและให้ถือว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยมีการจัดทำ รายงานประจำปีเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณชนเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐาน และเพื่อรองรับการประกันคุณภาพภายนอก

2. การประกันคุณภาพการศึกษาจะทำให้สถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีการทำงานที่มีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน โดยในการดำเนินการตามแผนเพื่อให้เป็นไปตามเป้าหมายนั้นก็ต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเองเพื่อตรวจสอบและพัฒนาปรับปรุงให้เป็นไปตามเป้าหมายอยู่ตลอดเวลา

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2547 : 17) กล่าวถึงความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษาไว้ว่าการประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะทำให้ได้สารสนเทศที่สะท้อนการปฏิบัติงานของสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษา อันนำไปสู่การพัฒนาปรับปรุงตนเอง ให้บรรลุเป้าหมายตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนด ดังนั้น หากสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษามีการประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง จะทำให้ได้ข้อมูลเกี่ยวกับผลการปฏิบัติงานว่าตนเองมีจุดเด่นในเรื่องใด มีจุดบกพร่องในเรื่องใดที่ต้องแก้ไขปรับปรุงตนเองในด้านใดบ้าง

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นงานที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องดำเนินการ โดยให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อย่างให้เป็นที่ไปต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุเป้าหมายได้รับการยอมรับตามมาตรฐานการศึกษา ต่อไป

3.3 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 3-4) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวไว้ว่า การประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องมีการประเมินคุณภาพภายในหรือการประเมินตนเอง ซึ่งสถานศึกษาจะใช้เป็นกระจกส่องตน ส่องงานและส่องศิษย์ แล้ววินิจฉัยวิเคราะห์หาจุดอ่อน จุดแข็งที่เกิดขึ้นกับงานและกับศิษย์ จะช่วยทำให้เกิดการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้นจะทำให้เด็กและเยาวชนไทยเป็นคนดี มีความสามารถและมีความสุข ถ้าสถานศึกษาไม่มีการมองตนเองและพัฒนาตนเองแล้ว ก็เป็นไปได้ยากที่การศึกษาและเยาวชนจะได้รับการพัฒนาให้มีคุณภาพ จึงมีความจำเป็นที่ผู้บริหารและครูจะต้องร่วมกันประเมินตนเองและดำเนินการประกันคุณภาพภายใน โดยมีเป้าหมายและแผนการดำเนินงานที่ผู้บริหารและครูร่วมกันคิดและร่วมกันทำเพื่อพัฒนาคุณภาพทางการศึกษา และนำไปสู่อนาคตที่ดีของประเทศชาติและประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพการศึกษา เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการศึกษา ที่จำเป็นจะต้องได้รับการพัฒนาปรับปรุงให้ดีขึ้น ให้ได้รับการยอมรับทั้งในด้านสติปัญญา ความรู้ ด้านจริยธรรมคุณธรรม เพื่อเป็นการสร้างความมั่นใจว่าสถานศึกษาจะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพเป็นไปตามมาตรฐาน การประกันคุณภาพ

3.4 การพัฒนาคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 2) การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคล และสังคมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาจึงมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียน การ

พัฒนาคุณภาพผู้เรียนดังกล่าว สถานศึกษาต้องมีการบริหารจัดการคุณภาพอย่างเป็นระบบ ต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดวิสัยทัศน์ ภารกิจ และมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาอย่างชัดเจนเหมาะสม วางแผนพัฒนาคุณภาพและดำเนินงานตามแผนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งตรวจสอบทบทวนปรับปรุงแก้ไข และรายงานผลอย่างสม่ำเสมอปัจจุบันการพัฒนาคุณภาพการศึกษาจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานดำเนินไปอย่างสอดรับกันเป็นระบบ ดังนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 ได้กำหนดไว้ชัดเจนในมาตราที่ 47 ว่า ให้มีระบบการประกันคุณภาพการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา การประกันคุณภาพการศึกษาจึงเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเพื่อสร้างความมั่นใจให้แก่ผู้เกี่ยวข้องว่าผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพจากสถานศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานรับผิดชอบจัดและพัฒนาความรู้ ความสามารถ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดในหลักสูตรการศึกษาระดับพื้นฐานอย่างเต็มศักยภาพ

กรมวิชาการ (2544 : 2-3) การวางแผนเพื่อพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอนเป็นระบบ เพื่อที่จะสร้างหรือปรับแต่งวิสัยทัศน์ จัดลำดับความสำคัญของภารกิจ กำหนดรูปแบบและวิธีการจัดระบบองค์กร และการบริหารสถานศึกษา กระบวนการวางแผนเป็นกลไกที่จะสร้างองค์ประกอบขึ้นพื้นฐานต่างๆ ที่จะสนับสนุนและรองรับการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาขั้นตอนการจัดทำแผนจะเป็น โอกาสที่ดีที่ผู้บริหาร บุคลากรในสถานศึกษา ผู้ปกครอง นักเรียนและบุคคลในชุมชนจะได้ร่วมกันศึกษาวิเคราะห์สภาพและการดำเนินการของสถานศึกษา เช่นปรัชญา เป้าหมาย ความคาดหวังและพันธกิจหลักและวิธีปฏิบัติที่ยึดถือเป็นธรรมเนียม และลักษณะที่เป็นจุดอ่อนจุดแข็งของสถานศึกษา เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อที่จะช่วยกันกำหนดทิศทางที่จะทำให้กระบวนการเรียนการสอนตอบสนองความต้องการของชุมชนและสังคม ได้ดียิ่งขึ้นการวางแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องหลักวิชาและการตัดสินใจที่อาศัยข้อมูลที่นำเชื่อถือเกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพด้านต่างๆ จะนำไปสู่กระบวนการปฏิรูปสถานศึกษาซึ่งเป็นนโยบายสำคัญของการปฏิรูปการศึกษากรมวิชาการ (2544 : 3) องค์ประกอบที่สำคัญของการจัดทำแผนปรับปรุงคุณภาพสถานศึกษามีดังต่อไปนี้

1. การประเมินเพื่อสำรวจสภาพปัญหาและความจำเป็นอย่างรอบด้าน
2. การปรับเป้าหมายและทิศทางการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับ

มาตรฐานการศึกษาในกรอบหลักสูตร

3. การพัฒนาหรือเลือกใช้รูปแบบวิธี การเรียนการสอนที่ตอบสนองสภาพปัญหา และความจำเป็นสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาและเปิดโอกาสให้ผู้เรียนทุกคนได้เรียนรู้ และบุคลากรทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

4. การจัดกระบวนการเรียนการสอน โดยคณาจารย์ที่มีความรู้ความสามารถ เหมาะสม

5. การพัฒนาความรู้ความสามารถทางวิชาชีพของครูผู้สอนและบุคลากร

6. ยุทธศาสตร์และวิธีการทำให้ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

7. การพัฒนาระบบข้อมูลการประเมินมาตรฐาน

8. แผนการให้ความช่วยเหลือผู้เรียนที่มีปัญหาด้านผลสัมฤทธิ์ตามมาตรฐาน

กรมวิชาการ (2544 : 37-38) สถานศึกษาต้องจัดทำแผนพัฒนาคุณภาพระยะยาวและ แผนพัฒนาประจำปีที่สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ ภารกิจของสถานศึกษา โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศ ปัจจุบันมาวิเคราะห์จุดเด่น จุดที่ต้องปรับปรุง รวมทั้งศักยภาพของสถานศึกษาและความ ต้องการของผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชนกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาที่ชัดเจนในแต่ละปี รวมทั้งระบุวิธีการดำเนินงานพัฒนาที่มีประสิทธิภาพที่มั่นใจว่าจะบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ นอกจากนี้สถานศึกษาจะจัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี ที่ระบุรายละเอียดการปฏิบัติงานที่ ชัดเจนว่า ใครรับผิดชอบทำอะไรเมื่อใด ใช้งบประมาณเท่าใดแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาจะ กำหนดชัดเจนว่าสถานศึกษามีทิศทางการพัฒนาเรื่องใดมีวิธีการหรือยุทธศาสตร์อะไร โดย เป้าหมายของแผนจะต้องชัดและตักเน้นผลการปฏิบัติงานถึงคุณภาพของผู้เรียน วัด ได้ และ วิธีการต้องครอบคลุมภาระงานสำคัญทั้งด้านหลักสูตรการเรียนการสอน การพัฒนาครู โครงสร้างองค์กร การใช้ทรัพยากรตลอดทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และ การมีส่วนร่วมชุมชน

กรมวิชาการ (2544 : 20-21) ในการดำเนินการพัฒนาคุณภาพการศึกษาโดยใช้วงจร เดมมิ่งหรือวงจรคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Action) ซึ่งเป็นวงจรการบริหารจัดการเพื่อ พัฒนาอย่างต่อเนื่อง เริ่มจากการกำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานของสถานศึกษา แล้ววางแผน (P) เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่กำหนด จากนั้นจึงดำเนินการตามแผน (D) ในขณะที่ดำเนินการก็ทำ การตรวจสอบ (C) ว่าดำเนินการไปแล้วนำไปสู่เป้าหมายหรือไม่เพียงใด แล้วนำผลการ ตรวจสอบมาใช้ แก้ไขปรับปรุง(A) แล้ววางแผนให้การดำเนินงานในข้อต่อไปดีขึ้น ซึ่งการ ดำเนินการดังกล่าวจะต้องทำให้เป็นวงจรตลอดเวลา

3.5 การควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา

ฉันทพล ชุมวรฐายี (2545 : 15) การควบคุมคุณภาพการศึกษา หมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงานเพื่อการเข้าสู่คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ประกอบด้วยการดำเนินงาน 2 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดมาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อให้ได้มาตรฐานการศึกษาทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัยซึ่งจะใช้เป็นกรอบแนวทางในการพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพและการประกันคุณภาพการศึกษา
2. การพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ได้ตามมาตรฐานที่กำหนดไว้กรมวิชาการ (2542 : 5) การควบคุมคุณภาพการศึกษามีเป้าหมายดังต่อไปนี้

- 2.1 มีมาตรฐานระดับชาติทั้งด้านผลผลิต กระบวนการและปัจจัย
- 2.2 มีนโยบาย แผนงาน และรูปแบบการประกันคุณภาพการศึกษาที่ชัดเจน ให้ทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปเป็นแนวทางในการดำเนินงาน
- 2.3 มีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

ฉันทพล ชุมวรฐายี (2545 : 15-16) การตรวจสอบ ทบทวน และปรับปรุงคุณภาพการศึกษาหมายถึง กระบวนการพัฒนาหรือแนวดำเนินงาน เพื่อให้ได้สารสนเทศในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาที่กำหนดไว้ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน ดังนี้

1. การตรวจสอบคุณภาพภายในของสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานเพื่อประเมินความก้าวหน้าของการจัดการศึกษา โดยให้สถานศึกษาประเมินตนเอง หรือการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เพื่อทราบผลการดำเนินงาน ทราบจุดอ่อน จุดแข็งของโรงเรียน แล้วจัดทำรายงานการประเมินตนเองเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนเป็นรายงานประจำปี
2. การตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยหน่วยงานต้นสังกัด เป็นการดำเนินงานของหน่วยงานต้นสังกัด ซึ่งอาจแต่งตั้งหรือมอบหมายให้หน่วยงานในระดับพื้นที่เป็นตัวแทนต้นสังกัด ในการตรวจสอบและประเมินคุณภาพการศึกษา เป็นการยืนยันผลการประเมินตนเองของโรงเรียนตามเอกสารรายงานการประเมินตนเอง และให้ข้อเสนอแนะกับสถานศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพได้มาตรฐานตามที่สถานศึกษากำหนด แล้วจัดทำรายงานคุณภาพเสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และสาธารณชน

3. การกำหนดแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินงานของสถานศึกษาเมื่อทราบผลการสอบและประเมินตนเองทั้ง 2 ระดับ นำสารสนเทศที่ได้จากการประเมินมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ วางแผนพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพตามที่สถานศึกษาได้กำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้กรมวิชาการ (2544 : 40-41) การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพสถานศึกษา ประกอบด้วยกิจกรรมสำคัญ 2 กิจกรรม คือ

3.1 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาภายในของสถานศึกษา นอกจากการตรวจสอบในลักษณะผู้ปฏิบัติประเมินเพื่อปรับปรุงผลงานของตนเองแล้ว สถานศึกษาจัดให้มีการตรวจสอบและทบทวนประสิทธิภาพและประสิทธิผลของการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ โดยมีการกำหนดแผน กรอบภาระการตรวจสอบและทบทวนและ คณะบุคคลเพื่อรับผิดชอบ ทั้งนี้ควรดำเนินการเมื่อสิ้นภาคเรียนแรกเพื่อนำผลมาเป็นข้อมูลพื้นฐานในการปรับปรุงการปฏิบัติงาน การเปรียบเทียบกับประเมินจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอกและเพื่อการจัดทำรายงานคุณภาพการศึกษาประจำปีการศึกษา ในการดำเนินงานจำเป็นต้องมีคณะทำงานที่มีทักษะการปฏิบัติงานอย่างดี โดยต้องมีการวางแผน แนวการทำงานและกระบวนการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาร่วมกันเน้นกิจกรรมการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา เพื่อช่วยให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนางาน ซึ่งเป็นสภาพปกติของสถานศึกษา เช่น การสังเกตการเรียนการสอนการสังเกตพฤติกรรม ผู้เรียน การศึกษาวิเคราะห์ผลงานนักเรียน การสัมภาษณ์ผู้ทำงาน โครงการหรือกิจกรรม เป็นต้น

3.2 การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษาโดยเขตพื้นที่การศึกษา และผู้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เป็นการตรวจสอบและทบทวนโดยคณะกรรมการจากภายนอก ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญจากหน่วยงานต่างๆ ได้แก่ ผู้แทนสถานศึกษาต่างๆ ในเขตพื้นที่การศึกษาและเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานการศึกษาระดับจังหวัดและเขตพื้นที่การศึกษา คณะกรรมการตรวจสอบและทบทวนคุณภาพดังกล่าว จะต้องรายงานผลให้สถานศึกษาทราบ เพื่อนำผลไปพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาต่อไป

จากแนวคิดข้างต้น สรุปได้ว่าการควบคุมและการตรวจสอบคุณภาพการศึกษา เป็นการดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ สนับสนุน และดูแลส่งเสริม ให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาและให้ความเชื่อมั่นว่าการจัดการศึกษาของสถานศึกษาเป็นไปตามเป้าหมายและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

4. การประกันคุณภาพภายใน

4.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 1) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึงกระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 36) การประกันคุณภาพภายใน คือ กระบวนการบริหารจัดการที่มีการพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาจะต้องทำอยู่แล้ว ไม่ใช่เรื่องใหม่ หรือเรื่องแปลกแยกไปจากงานปกติ และไม่ใช้การประเมินเพื่อประเมิน ไม่เน้นการสร้างเอกสาร แบบวัด หรือแบบประเมินเป็นจำนวนมาก แต่เป็นการประเมินเพื่อพัฒนา โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

สัมฤทธิ์ กางเพ็ญ (2544 : 9) การประกันคุณภาพภายใน เป็นการประเมินผลและติดตามตรวจสอบคุณภาพมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยบุคลากรของสถานศึกษาเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่ดูแลสถานศึกษานั้น

วิทยากร เชียงกุล (2544 : 175) การประกันคุณภาพภายในหมายถึงกระบวนการพัฒนาการศึกษา เพื่อสร้างความมั่นใจเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม กระบวนการพัฒนาภายในเป็นภารกิจของสถานศึกษา สำหรับการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานของสถานศึกษาเป็นหน้าที่โดยหน่วยงานต้นสังกัดของกระทรวงศึกษาธิการ

ศิริภพ กาฬสุวรรณ (2544 : 5) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนไว้ว่า หมายถึง การบริหารจัดการและการดำเนินกิจกรรมตามภารกิจปกติของโรงเรียน ที่เป็นการสร้างความมั่นใจว่า โรงเรียนจะดำเนินงานพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามมาตรฐานการศึกษากำหนด ซึ่งจะมีการตรวจสอบและประเมินผลโดยบุคลากรของโรงเรียนเอง หรือหน่วยงานต้นสังกัดของโรงเรียนนั้น

อรสา โกศลานันทกุล (2545 : 16) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึงกระบวนการบริหารที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทั้งการวางแผน กำหนดเป้าหมายและวิธีการลงมือทำตามแผน ประเมินผลและปรับปรุงแก้ไข เพื่อพัฒนา คุณภาพและจัดทำรายงานประเมินตนเองเป็น

กฎคณ จุฬศุคนธ์ (2552 : 23) การประกันคุณภาพภายใน หมายถึง การประเมินผล และการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาจากภายใน โดยบุคลากรของสถานศึกษานั้นเอง หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น

สรุปได้ว่าการประกันคุณภาพภายใน หมายถึง กระบวนการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งเป็นภารกิจที่ต้องทำอยู่แล้ว และต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยบุคลากรของสถานศึกษา หรือโดยหน่วยงานต้นสังกัดที่มีหน้าที่กำกับดูแลสถานศึกษานั้น เพื่อสร้างความมั่นใจเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม

4.2 แนวคิดและหลักการของการประกันคุณภาพภายใน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2544 : 8) หลักการสำคัญของการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ได้แก่

1. จุดมุ่งหมายของการประกันคุณภาพภายใน คือ การที่สถานศึกษาร่วมกันพัฒนาปรับปรุงคุณภาพให้เป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ไม่ใช่การจับผิดหรือทำให้บุคลากรเสียหาย โดยเป้าหมายที่สำคัญอยู่ที่การพัฒนาคุณภาพให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน
2. การที่จะดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายตามข้อ 1 ต้องทำให้ การประกันคุณภาพการศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารจัดการและการทำงานของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ใช่เป็นกระบวนการที่แยกส่วนมาจากการดำเนินงานตามปกติของสถานศึกษา โดยสถานศึกษาจะต้องวางแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติที่มีเป้าหมายชัดเจน ทำตามแผน ตรวจสอบประเมินผล และพัฒนาปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เป็นระบบ มีความโปร่งใส และมีจิตสำนึกในการพัฒนาคุณภาพการทำงาน
3. การประกันคุณภาพเป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

4.3 ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 52) ระบบประกันคุณภาพภายในสถานศึกษามี 3 ระบบย่อย คือ

1. การประกันคุณภาพการเรียนรู้ของผู้เรียนตามพระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 หมวด 4 มาตรา 22 , 23 , 24, 26 และมาตรา 27 เพื่อตรวจว่าสถานศึกษามี การปฏิรูปการเรียนรู้
2. การประกันคุณภาพการสอนของครู คือ ครูเปลี่ยนจากการสอนที่ยึดครูเป็น ศูนย์กลาง เป็นการสอนที่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ
3. การประกันคุณภาพการบริหาร คือ ผู้บริหารเปลี่ยนจากการบริหารธุรการเป็น การบริหารวิชาการ, และการบริหารการเรียนการสอน

4.4 ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน

กรมวิชาการ (2544 : 104) ขั้นตอนการดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ใช้ กระบวนการบริหารงานอย่างมีคุณภาพ หรือวงจร PDCA (Edward Demming : 1920) ในการ ดำเนินการควรมีการเตรียมการเพื่อสร้างความพร้อมให้แก่บุคลากร และจัดให้มีกลไกในการ ดำเนินงานในเรื่องนี้หลังจากนั้น บุคลากรทุกคนในสถานศึกษาและผู้เกี่ยวข้องจึงร่วมกัน วางแผน ร่วมกันปฏิบัติ ร่วมกันตรวจสอบ และร่วมกันปรับปรุง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. การเตรียมการ

1.1 การเตรียมความพร้อมของบุคลากร

1.1.1 การสร้างความตระหนักถึงคุณค่าของการประกันคุณภาพภายใน และการทำงานเป็นทีม

1.1.2 การพัฒนาความรู้และทักษะเกี่ยวกับการประกันคุณภาพภายใน

1.2 การแต่งตั้งคณะกรรมการหรือคณะทำงานการประกันคุณภาพภายใน

เป็นภารกิจของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา แต่การดำเนินงานจำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบใน การประสานงาน กำกับ ดูแล ช่วยเหลือสนับสนุนให้ทุกฝ่ายทำงานร่วมกัน และเชื่อมโยงกัน เป็นทีม

2. การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน การดำเนินการประกันคุณภาพภายใน ประกอบด้วยขั้นตอนหลัก 4 ขั้นตอน คือ

2.1 การวางแผน (Plan)

2.1.1 กำหนดเป้าหมายหรือมาตรฐานการศึกษา

- 2.1.2 จัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย
- 2.1.3 กำหนดแนวทางการดำเนินงาน
- 2.1.4 กำหนดระยะเวลา
- 2.1.5 กำหนดงบประมาณ
- 2.1.6 กำหนดผู้รับผิดชอบ
- 2.2 ดำเนินการตามแผน (Do)
 - 2.2.1 ส่งเสริม สนับสนุน
 - 2.2.2 จัดตั้งอำนาจความสะดวกสนับสนุนทรัพยากร
 - 2.2.3 กำกับ ติดตาม
 - 2.2.3 ให้การนิเทศ
- 2.3 ตรวจสอบประเมินผล (Check)
 - 2.3.1 วางกรอบการประเมิน
 - 2.3.2 จัดหาหรือจัดทำเครื่องมือ
 - 2.3.3 เก็บข้อมูล
 - 2.3.4 วิเคราะห์ข้อมูล
 - 2.3.5 แปลความหมาย
 - 2.3.6 ตรวจสอบ/ปรับปรุงคุณภาพการประเมิน
- 2.4 นำผลการประเมินมาปรับปรุงงาน (Act)
 - 2.4.1 ปรับปรุงการปฏิบัติงานของบุคลากร
 - 2.4.2 วางแผนในระยะต่อไป
 - 2.4.3 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ

3. การจัดทำรายงานประเมินตนเองหรือรายงานประจำปี

เมื่อได้ดำเนินการตามแผนและมีผลการประเมินภายในเสร็จเรียบร้อยแล้ว
ต้องจัดทำรายงานการประเมินตนเอง หรือรายงานประจำปี โดยดำเนินการดังนี้

- 3.1 รวบรวมผลการดำเนินงานและผลการประเมิน
- 3.2 วิเคราะห์และสังเคราะห์จำแนกตามมาตรฐานการศึกษา
- 3.3 เขียนรายงาน

สรุปได้ว่า การประกันคุณภาพภายใน เป็นหน้าที่ของบุคลากรทุกคนในสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นผู้บริหาร ครู-อาจารย์ และบุคลากรอื่น ๆ ในสถานศึกษา เป็นกระบวนการ ประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา โดยในการดำเนินงานจะต้องให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้เรียน ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานที่กำกับดูแลเข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย วางแผน ติดตามประเมินผล พัฒนา ปรับปรุงพัฒนา ผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพ ซึ่งเป็นภารกิจที่สถานศึกษาต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจเป็นหลักประกันต่อผู้เรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และสังคม เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ ต่อไป

5. การประกันคุณภาพภายนอก

5.1 ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอก

รุ่ง แก้วแดง (2544 : 57) ได้ให้ความหมายของการประกันคุณภาพภายนอกไว้ว่า เป็นการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา จากภายนอกโดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือบุคคล หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรองเพื่อเป็นการประกันคุณภาพและให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

กรมวิชาการ (2545 : 129) การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา การติดตาม การตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา ซึ่งกระทำโดยสำนักงานหรือผู้ประเมินภายนอกแล้วแต่กรณี เพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2545 : 4) การตรวจสอบและการประเมินคุณภาพ ตลอดจนมาตรฐานการศึกษายกระดับพื้นฐาน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา หรือจากหน่วยงานภายนอกสถานศึกษาที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง เพื่อเป็นการประกันว่าสถานศึกษาได้ดำเนินการตามภารกิจที่ได้รับมอบหมายอย่างมีคุณภาพ

รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ (2550 : 150) การประกันคุณภาพภายนอก หมายถึง

1. การประเมินคุณภาพการจัดการศึกษา
2. การติดตาม ตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

วารินทร์ สิ้นสูงสุด (2542 : 8) การติดตาม ตรวจสอบ และตัดสินใจในมาตรฐานการศึกษาซึ่งประเมิน โดยกลุ่มบุคคลที่เป็นนักประเมินอาชีพ หรือประเมิน โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา ซึ่งจะเป็นโยบายต่อการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษา และนำไปสู่การประกันคุณภาพการศึกษา

ดังนั้นสรุปความหมายการประกันคุณภาพภายนอกได้ว่า คือการประเมินผลและการติดตามตรวจสอบคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง

5.2 วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 3-4)

วัตถุประสงค์ของการประกันคุณภาพภายนอก มีดังนี้

1. เพื่อตรวจสอบยืนยันสภาพจริงในการดำเนินงานของสถานศึกษา และประเมินคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ ตามกรอบและแนวทางที่กำหนดและสอดคล้องกับระบบประกันคุณภาพของสถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
2. เพื่อให้ข้อมูลและช่วยสะท้อนให้เห็นจุดเด่น –จุดด้อยของสถานศึกษาเงื่อนไขความสำเร็จ และสาเหตุของปัญหา
3. เพื่อช่วยเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการศึกษาแก่สถานศึกษาและหน่วยงานต้นสังกัด
4. เพื่อส่งเสริมให้สถานศึกษามีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาและประกันคุณภาพภายในอย่างต่อเนื่อง
5. เพื่อรายงานผลการประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชน

5.3 หลักการและความสำคัญของการประกันคุณภาพภายนอก

นงลักษณ์ วิรัชชัย (2545 : 49) การประกันคุณภาพภายนอกสถานศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานการศึกษา โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา มีหลักการและความสำคัญในการประเมินดังนี้

5.3.1 เป็นการประเมินเพื่อมุ่งให้มีการพัฒนาคุณภาพการศึกษาไม่ได้มุ่งเน้นเรื่องการตัดสิน การจับผิด หรือการให้คุณให้โทษ

5.3.2 ยึดหลักความเที่ยงตรง เป็นธรรม โปร่งใส มีหลักฐานข้อมูลตามสภาพความเป็นจริง และมีความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้

5.3.3 มุ่งสร้างความสมดุลระหว่างเสรีภาพทางการศึกษากับจุดมุ่งหมายและหลักการ ศึกษาของชาติ โดยให้มีเอกภาพเชิงนโยบาย แต่ยังคงมีความหลากหลายในทางปฏิบัติที่สถานศึกษาสามารถกำหนดเป้าหมายเฉพาะและพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เต็มตามศักยภาพของสถานศึกษาและผู้เรียน

5.3.4 มุ่งเน้นในเรื่องการส่งเสริมและประสานงานใน ลักษณะกัลยาณมิตรมากกว่าการ กำกับและควบคุมส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการประเมินคุณภาพและการพัฒนาการจัดการศึกษาจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างการประกันคุณภาพภายในกับการประเมินภายนอก

การประกันคุณภาพการศึกษา เป็นกลไกสำคัญในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ซึ่งถือว่าเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกฝ่ายทั้งในและนอกสถานศึกษา โดยในการดำเนินการต้องยึดหลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมของครูผู้สอน บิดา มารดา ผู้ปกครอง ชุมชน เขตพื้นที่การศึกษาหรือหน่วยงานที่กำกับดูแลให้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย วางแผน ติดตามประเมินผลพัฒนาปรับปรุง ช่วยกันคิด ช่วยกันทำ ช่วยกันผลักดันให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจสอบตนเอง หน่วยงานต้นสังกัด ช่วยติดตามและประเมินคุณภาพให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา และรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียนได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ เป็นไปตามความต้องการของผู้ปกครอง สังคม และประเทศชาติ

การประกันคุณภาพภายนอก เป็นเครื่องมือสำคัญในการประเมินระดับคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาให้เกิดความสำเร็จอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจะนำไปสู่ความมีมาตรฐานการศึกษา เป็นการประเมินผลและการ ติดตามตรวจสอบคุณภาพ และมาตรฐานการศึกษาจากภายนอก โดยสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.) หรือหน่วยงานภายนอกที่สำนักงานดังกล่าวรับรอง ซึ่งการดำเนินการเพื่อให้ได้ซึ่งรองรับการประเมินภายนอก ต้องยึดหลักการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วม เพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพตามเป้าหมายและมาตรฐานการศึกษา มีการตรวจสอบตนเอง หน่วยงานต้นสังกัด ช่วยติดตามและประเมินคุณภาพให้ความช่วยเหลือในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา และรับการประเมินจาก

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา เพื่อให้เป็นสถานศึกษาที่มีคุณภาพ ผู้เรียน ได้รับการศึกษาที่ดีมีคุณภาพ ต่อไป

6. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

6.1 ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

กรมวิชาการ (2544 : 24) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ว่า หมายถึง การวิจัยที่ทำอย่างเป็นระบบ เพื่อวิเคราะห์ปัญหา สาเหตุของปัญหา รวมถึงหาวิธีแก้ปัญหา และทดสอบผลการวิจัยนั้น โดยการปฏิบัติร่วมกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง

ยุวดี เข็มแดง (2542 : 56) กล่าวว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่ใช้กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ และวิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติ จากการใช้วงจร 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติการ สังเกต และการสะท้อนผลการปฏิบัติ ซึ่งจะนำไปสู่การปรับแผนเข้าสู่วงจรใหม่ จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง

เฉลิมชัย หาญกล้า (2545 : 33) ได้ให้ความหมายของการวิจัยเชิงปฏิบัติการไว้ว่า หมายถึง กระบวนการ ศึกษา ค้นคว้า รวบรวมข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อตอบคำถามหรือปัญหา ที่เกี่ยวข้องกับภาระงานที่ปฏิบัติอยู่ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาคุณภาพของงานที่กำลังปฏิบัติ อยู่และผู้วิจัย คือ ผู้ปฏิบัติงาน

ยาใจ พงษ์บริบูรณ์ (2537 : 45) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยซึ่งใช้ กระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัยและผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ และ วิเคราะห์วิจารณ์ผลการปฏิบัติเพื่อแก้ไขปัญหาจากการใช้ 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน การลงมือ กระทำจริง การสังเกต และการสะท้อนการปฏิบัติ (PAOR: แนวความคิดของ Kemmis & McTaggart.1991: 169-170) การดำเนินการกระทำอย่างต่อเนื่องไปสู่การปรับแผนเข้าสู่วงจร ใหม่จนกว่าจะได้ข้อสรุปที่แก้ไขปัญหาได้จริง หรือ ได้พัฒนาสภาพการณ์ของสิ่งที่ศึกษาได้อย่างมี ประสิทธิภาพ Carl Glickman (1995 : 14) การวิจัยเชิงปฏิบัติการในการศึกษา คือ การศึกษาที่ เกิดขึ้นจากการร่วมกันปฏิบัติของผู้ร่วมงานที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อปรับปรุงเรื่องที่ทำ การวิจัยให้ดีขึ้น

ไพฑูริย์ เปานิล (2543 : 45) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือ การศึกษาค้นคว้าอย่างเป็น ระบบระเบียบ เพื่อแสวงหาคำตอบสำหรับปัญหา หรือคำตอบการวิจัยที่กำหนด เพื่อแสวงหา ความรู้ใหม่วิธีการทำงานใหม่ ๆ ซึ่งทำให้เกิดความก้าวหน้าทางวิชาการหรือเกิดประโยชน์

ในทางปฏิบัติ โดยต้องมีการวางแผนล่วงหน้าอย่างมีระบบทุกขั้นตอนการดำเนินงาน เพื่อให้ผล
การศึกษาถูกต้องและเชื่อถือได้

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการ หมายถึง การวิจัยที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ
และมีการร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย และ
หาแนวทางมาแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงานของตนเองในขณะที่กำลังปฏิบัติงานนั้นๆ อยู่ให้ดีขึ้น

6.2 ขั้นตอนการดำเนินงานการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

เคมมิส และ แมคแทกการ์ด (Kemmis and McTaggart, 1988 : 140-141) ได้
เสนอแนะขั้นตอนของการวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาและปรับปรุงสภาพการเรียนการสอน
จริงในโรงเรียนตามวงจรการปฏิบัติการ ดังต่อไปนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นวางแผน (Plan) เริ่มต้นด้วยการสำรวจปัญหาที่ต้องการให้มีการแก้ไข
ครูและผู้ที่เกี่ยวข้องอาจเป็นครูผู้สอนร่วมกัน ผู้บริหาร นักเรียน วางแผนด้วยกัน สำรวจ
สภาพการณ์ของปัญหาว่าอย่างไร ปัญหาที่ต้องแก้ไขคืออะไร ปัญหานั้นเกี่ยวข้องกับใครบ้าง
วิธีแก้ไขต้องปฏิบัติอย่างไร การแก้ไขต้องมีการแก้ไขในเรื่องใดบ้าง เช่น ครูต้องเปลี่ยนวิธีสอน
นักเรียนต้องทำงานเป็นกลุ่ม เป็นต้น การเปลี่ยนแปลงบางอย่างผู้บริหารต้องรับทราบการ
เปลี่ยนแปลงและให้การสนับสนุน ในขั้นการวางแผนจะมีการปรึกษาร่วมกันระหว่างผู้ที่
เกี่ยวข้องทั้งหมด ซึ่งในการวิเคราะห์สภาพการณ์ปัญหาทางการศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการ
หาโครงสร้างของปัญหาอย่างมีระบบ ทบทวนแง่มุมปัญหา ถกปัญหาอย่างกว้างขวางกับผู้ร่วม
วิจัยหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะทำให้เห็นปัญหาอย่างชัดเจน

ขั้นที่ 2 ขั้นปฏิบัติการ (Act) เป็นการกำหนดแนวคิดที่กำหนดเป็นกิจกรรมใน
ขั้นวางแผนงานมาดำเนินการ เมื่อลงมือปฏิบัติต้องใช้การวิเคราะห์วิจารณ์ประกอบไปด้วย โดย
รับฟังจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจากการปฏิบัติจะเป็นข้อมูลย้อนกลับว่า แผนที่วางไว้อย่างดีนั้น
ปฏิบัติได้ดีมากน้อยเพียงใด มีอุปสรรคอย่างไรบ้างในการปฏิบัติ ดังนั้นแผนงานที่กำหนดไว้
อาจจะยืดหยุ่นได้โดยผู้วิจัยต้องใช้วิจารณญาณ และการตัดสินใจที่เหมาะสม และมุ่งปฏิบัติ
เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามขั้นตอนที่กำหนดไว้

ขั้นที่ 3 ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) ขณะที่การวิจัยดำเนินกิจกรรมตามขั้นตอนที่
ที่วางไว้ต้องมีการสังเกตการณ์ควบคู่ไปด้วย พร้อมจดบันทึกเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งหมดที่
คาดหวังและไม่คาดหวัง โดยสิ่งที่สังเกตก็คือ กระบวนการของการปฏิบัติ (The action process)
และผลของการปฏิบัติ (The effects of action) การสังเกตนี้จะรวมถึงการรวบรวมผลการปฏิบัติ
ที่เห็นด้วยตา การได้ฟัง การได้ใช้เครื่องมือ เซาว์ แบบทดสอบ เป็นต้น ซึ่งขณะที่การปฏิบัติการ

วิจัยกำลังดำเนินการไปควบคู่กับการสังเกตผลการปฏิบัติ ควรใช้เทคนิคต่างๆที่เหมาะสมมาช่วยในการรวบรวมข้อมูลด้วย

ขั้นที่ 4 สะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) เป็นขั้นสุดท้ายของวงจรการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ คือการประเมินหรือตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติการซึ่งผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบกระบวนการ ปัญหา หรืออุปสรรคต่อการปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยและผู้ที่เกี่ยวข้องต้องตรวจสอบปัญหาที่เกิดขึ้นในแง่มุมต่างๆ โดยผ่านการถก - อภิปรายปัญหา ซึ่งจะ ได้แนวทางของการพัฒนาขั้นตอนการดำเนินงานและเป็นพื้นฐานข้อมูลที่น่าไปสู่การปรับปรุงและวางแผนการปฏิบัติต่อไป โดยวงจรของ 4 ขั้นตอนดังกล่าวจะมีลักษณะการดำเนินการเป็นขั้นบันไดเวียน (Spiral) การทำซ้ำตามวงจรจนกว่าจะได้ผลงานวิจัย และแสดงให้เห็นแนวทาง หรือรูปแบบปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพ เพื่อแก้ปัญหาในสิ่งที่ศึกษานั้น

สรุปได้ว่า การวิจัยเชิงปฏิบัติการเป็นกระบวนการศึกษากระบวนการปฏิบัติอย่างมีระบบ โดยผู้วิจัย และผู้มีส่วนร่วมในการวิจัย ซึ่งจะวิเคราะห์ผลการปฏิบัติจากการใช้วงจร PAOR ตามขั้นตอนและแนวคิดของ Kemmis และ McTaggart 4 ขั้นตอน คือ 1.ขั้นการวางแผน(Plan) 2.ขั้นปฏิบัติการ (Act) 3.ขั้นสังเกตการณ์ (Observe) และ 4.ขั้นสะท้อนการปฏิบัติ (Reflect) เป็นการวิจัยที่มีการค้นคว้าอย่างมีระบบ และมีการร่วมมือกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อทำความเข้าใจเกี่ยวกับปัญหาหรือข้อสงสัย และหาแนวทางมาแก้ปัญหาหรือปรับปรุงงานของตนเองในขณะที่กำลังปฏิบัติงานนั้นๆ และแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้

7. ระบบคุณภาพการศึกษา

กรมวิชาการ (2544 : 14-15) ระบบคุณภาพ เป็นระบบที่ประกอบด้วยโครงสร้างขององค์กรหน้าที่ความรับผิดชอบวิธีดำเนินการกระบวนการและทรัพยากรสำหรับนำการบริหารงานไปปฏิบัติระบบคุณภาพของสถานศึกษาได้จากการวิเคราะห์ระบบงานทั้งหมดของสถานศึกษาทั้งนี้โดยยึดกิจกรรมที่ดำเนินการกับผู้เรียนเป็นสำคัญสถานศึกษามีหน้าที่หลักคือ จัดการศึกษาให้แก่ผู้เรียนจะเน้นกิจกรรมใดๆ ที่มีได้ดำเนินการ โดยมีผู้เรียนเป็นแกนหลักถือเป็นภาระหน้าที่สนับสนุนเพื่อให้กิจกรรมหลักมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ระบบคุณภาพของสถานศึกษาจึงต้องครอบคลุมตั้งแต่การรับผู้เรียนจนกระทั่งผู้เรียนสำเร็จการศึกษาออกไป

โดยที่แนวคิดการจัดการคุณภาพทั้งระบบ นับตั้งแต่การวิเคราะห์ความต้องการการออกแบบ การจัดหาทรัพยากรการวางแผนการดำเนินงานการตรวจสอบการดำเนินงานการปรับปรุงแก้ไข การอนุมัติการเรียนและการจบหลักสูตร การรายงานผล

ฟรีแมน และวอช (Freman R. & Vochl F. 1992 : 136) ระบบคุณภาพสามารถจะนำไปใช้ได้ ดังนี้

1. เป็นการพัฒนาระบบการกระบวนกร และการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทำให้รู้ถึงวัตถุประสงค์และความคาดหวังของลูกค้าได้
3. บรรลุเป้าหมายและก่อให้เกิดผลผลิตและคุณภาพการบริการ
4. เป็นการเริ่มต้นในการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง

กรมวิชาการ (2544 : 24-25) กล่าวโดยสรุประบบคุณภาพการศึกษาจะเกิดขึ้น ได้จะต้องมีแนวทางการบริหารจัดการคุณภาพดังนี้

1. จัดระบบคุณภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาโดยเน้นระบบคุณภาพด้านการเรียนการสอน และด้านการจัดการและบริการ โดยมอบหมายบทบาทหน้าที่ให้แก่บุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและเหมาะสม
2. กำหนดนโยบายแนวดำเนินงานและวิธีปฏิบัติงานของระบบคุณภาพในสถานศึกษาให้ชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร
3. ประกาศใช้ระบบคุณภาพให้ผู้รับผิดชอบทราบและดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ
4. พัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจในวิชาการต่างๆ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียน และให้มีความเข้าใจในระบบคุณภาพโดยรวมตามเงื่อนไขความสำเร็จต่างๆ ได้แก่ ความสำเร็จของบุคลากรในเรื่องคุณภาพ การทำงานเป็นทีมประสิทธิภาพในการสื่อสาร การบริหารเวลา เทคนิคการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ การวัดและประเมินผลตามสภาพจริง การทำเพิ่มสะสมผลงานการจัดทำสื่อการเรียนการสอนในห้องเรียน เป็นต้น
5. ติดตาม กำกับการดำเนินงานและผลการดำเนินงานปรับปรุงแก้ไขการดำเนินงานอย่างสม่ำเสมอ

8. มาตรฐานการศึกษา

8.1 ความหมายของมาตรฐานการศึกษา

โลกในปัจจุบันเป็นโลกของสังคมแห่งความรู้ที่เน้นคุณภาพของการบริการคุณภาพของผลผลิตจากระบบการศึกษาที่ได้มาตรฐานจึงถือว่าเป็นสิ่งสำคัญเพราะเป็นหลักประกันว่าผู้รับบริการจะได้รับการศึกษาตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ การกำหนดมาตรฐานการศึกษาเกิดขึ้นได้ในหลายลักษณะทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับแนวคิดเรื่องการพัฒนาคุณภาพการศึกษา โดยมักคิดว่าการกำหนดมาตรฐานการศึกษา ก็เพื่อควบคุมคุณภาพการศึกษา และใช้เป็นกรอบในการประกันคุณภาพ มาตรฐานการศึกษา จึงเป็นข้อกำหนดต่างๆเกี่ยวกับคุณลักษณะและคุณภาพที่พึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาที่สถานศึกษาและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้ร่วมกำหนดขึ้น และต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา จึงได้มีผู้ให้คำจำกัดความของคำว่า “มาตรฐานการศึกษา” ไว้ดังต่อไปนี้

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 1) “มาตรฐานการศึกษา” หมายความว่า ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง และเพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับส่งเสริมและกำกับดูแลการตรวจสอบการประเมินผล และการประกันคุณภาพทางการศึกษา

วิจารณ์ พานิช (2544 : 34-41) กล่าวว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดที่คาดหวังให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นมาตรฐานคุณภาพด้านผู้เรียน มาตรฐานด้านการเรียนการสอนและมาตรฐานด้านการบริหาร หากพิจารณาระดับของมาตรฐาน ยังแบ่งเป็นมาตรฐานระดับชาติ มาตรฐานระดับภูมิภาคและท้องถิ่น ทั้งนี้ การพิจารณามาตรฐานขึ้นอยู่กับสถานศึกษาเป็นผู้กำหนด แต่ต้องให้สอดคล้องกันในทุกระดับ

ประภาพรณ เอี่ยมสุภายิต (2545 : 108) ให้ความหมายไว้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึงข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษาทุกแห่ง เพื่อใช้เป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับการส่งเสริมและกำกับดูแล การตรวจสอบ การประเมินผล และการประกันคุณภาพการศึกษา

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะคุณภาพที่พึงประสงค์และมาตรฐานที่ต้องการให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา เพื่อใช้เป็นต้นแบบในการปฏิบัติตามเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพ

8.2 มาตรฐานการศึกษาของชาติ

สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2547 : 5) ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาของชาติว่า หมายถึงลักษณะที่พึงประสงค์ของการจัดการศึกษา ทั้งในด้านกระบวนการและผลที่เกิดจาก การศึกษาทั้งด้านความรู้ ความคิดและความสามารถที่พึงเกิดในตัวผู้สำเร็จการศึกษา ตลอดจนผลได้อื่นๆ เช่น งานวิจัย การบริการชุมชน เป็นต้น โดยลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ จะต้องเป็นลักษณะร่วมของการศึกษาในทุกระบบทุกส่วนสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2548 : 3) อุดมการณ์สำคัญของการจัดการศึกษาคือการจัดให้มีการศึกษาตลอดชีวิตและสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ อย่างสมดุลระหว่างปัญญาธรรม คุณธรรม และวัฒนธรรม มุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และสามารถพึ่งตนเองได้ โดยให้สังคมทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จากอุดมการณ์และหลักการในการจัดการศึกษาดังกล่าว จึงได้กำหนดมาตรฐานและตัวบ่งชี้ไว้ 3 มาตรฐานและ 11 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึงประสงค์ ทั้งในฐานะพลเมืองและพลโลก คนไทยเป็นคนเก่ง คนดี และมีความสุข

ตัวบ่งชี้

1.1 ก้ำลังกาย ก้ำลังใจที่สมบูรณ์

1.1.1 คนไทยมีสุขภาพกายและจิตที่ดี มีพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา เจริญเติบโต อย่างสมบูรณ์ตามเกณฑ์การพัฒนาในแต่ละช่วงวัย

1.2 ความรู้และทักษะที่จำเป็นและเพียงพอในการดำรงชีวิตและพัฒนาสังคม

1.2.1 คนไทยได้เรียนรู้เต็มตามศักยภาพของตนเอง

1.2.2 คนไทยนำความรู้ไปใช้ในการสร้างงานและสร้างประโยชน์ให้สังคม

1.3 ทักษะการเรียนรู้และปรับตัว

1.3.1 คนไทยสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ทันโลก รวมทั้งมีความสามารถในการใช้แหล่งความรู้และสื่อต่าง ๆ เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

1.3.2 คนไทยสามารถปรับตัวได้ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีและสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

1.4 ทักษะทางสังคม

1.4.1 คนไทยเข้าใจและเคารพในธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมและสังคม มีทักษะและความสามารถที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข

1.4.2 คนไทยมีความรับผิดชอบ เข้าใจ ยอมรับ และตระหนักในคุณค่าของวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน สามารถแก้ปัญหาในฐานะสมาชิกของสังคมโลกโดยสันติวิธี

1.5 คุณธรรม จิตสาธารณะ และจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก

1.5.1 คนไทยดำเนินชีวิตโดยกายสุจริต วาจสุจริต และมโนสุจริต

1.5.2 คนไทยมีความรับผิดชอบทางศีลธรรมและสังคม มีจิตสำนึกในเกียรติภูมิของความเป็นคนไทย มีความภูมิใจในชนชาติไทย รักแผ่นดินไทย และปฏิบัติตามตามระบอบประชาธิปไตยเป็นสมาชิกที่ดี เพื่อชุมชนและสังคมในฐานะพลเมืองไทยและพลโลก

มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา
จัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนเป็นสำคัญและการบริหาร โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

ตัวบ่งชี้

2.1 การจัดหลักสูตรการเรียนรู้และสภาพแวดล้อมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ

2.1.1 มีการจัดหลักสูตรที่หลากหลายตามความเหมาะสมของกลุ่มผู้เรียนทุกระบบสอดคล้องตามความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน

2.1.2 ผู้เรียนมีโอกาส/สามารถเข้าถึงหลักสูตรต่าง ๆ ที่จัดไว้อย่างทั่วถึง

2.1.3 องค์กรที่ให้บริการทางการศึกษามีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัย

2.1.4 มีการพัฒนานวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ สื่อเพื่อการเรียนรู้และการให้บริการเทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม

2.2 มีการพัฒนาผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบและมี

คุณภาพ

2.2.1 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนาอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง เพื่อสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการและวิชาชีพ

2.2.2 ผู้บริหาร ครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษามีคุณธรรม มีความพึงพอใจในการทำงานและผูกพันกับงานมีอัตราการออกจางานและอัตราความทำผิดวินัยลดลง

2.2.3 มีแนวโน้มในการรวมตัวจัดตั้งองค์กรอิสระเพื่อสร้างเกณฑ์มาตรฐานเฉพาะกลุ่มและติดตามการดำเนินงานของบุคลากรและสถานศึกษา ตลอดจนการสั่งสมองค์ความรู้ที่หลากหลาย

2.3 มีการบริหารจัดการที่ใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

2.3.1 องค์กร ชุมชน มีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ตามสภาพท้องถิ่น สภาพปัญหาและความต้องการที่แท้จริงของผู้เรียน

2.3.2 ผู้รับบริการ/ผู้เกี่ยวข้องทุกกลุ่มมีความพึงพอใจต่อการจัดบริการทางการศึกษาของสถานศึกษา

2.3.3 มีการกำหนดระบบประกันคุณภาพภายในเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษา เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพ สามารถรองรับการประเมินคุณภาพภายนอกได้

มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้การสร้างวิถีการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้ให้เข้มแข็ง

ตัวบ่งชี้

3.1 การบริการวิชาการและสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับชุมชนให้เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้

3.1.1 สถานศึกษาร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรในชุมชนที่เกี่ยวข้องทุกฝ่ายทุกระดับร่วมจัดปัจจัยและกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน และให้บริการวิชาการที่เป็นประโยชน์แก่การพัฒนาชุมชน เพื่อให้สังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญา และคนไทยมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.1.2 ชุมชนเป็นที่ตั้งขององค์กรที่มีบริการทางการศึกษามีสถานภาพเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้/สังคมแห่งความรู้ มีความปลอดภัย ลดความขัดแย้ง มีสันติสุข และมีการพัฒนาก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง

3.2 การศึกษาวิจัย สร้างเสริม สนับสนุนแหล่งการเรียนรู้และกลไกการเรียนรู้

3.2.1 ศึกษาวิจัย สำรวจ จัดหา และจัดตั้งแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบ

3.2.2 ระดมทรัพยากร (บุคลากร งบประมาณ อาคารสถานที่ สิ่งอำนวยความสะดวก

ความสะดวกภูมิปัญญาและอื่น ๆ) และความร่วมมือจากภายในและภายนอกสถานศึกษา ในการสร้างกลไกการเรียนรู้ทุกประเภท เพื่อให้คนไทยสามารถเรียนรู้ตลอดชีวิตได้จริง

3.2.3 ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างองค์ความรู้ใหม่และการพัฒนาประเทศ

3.3 การสร้างและจัดการความรู้ในทุกระดับทุกมิติของสังคม

3.3.1 ครอบครัวยุวมชน องค์กรทุกระดับ และองค์กรที่จัดการศึกษามีการสร้าง

และ ใช้ความรู้ มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้จนกลายเป็นวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้

8.3 มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มีทั้งหมด 18 มาตรฐาน โดยแบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2550 : 9 - 14)

8.3.1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน (มาตรฐานที่ 1-8)

8.3.2 มาตรฐานด้านการเรียนการสอน (มาตรฐานที่ 9-10)

8.3.3 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา (มาตรฐานที่ 11-16)

8.3.4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้ (มาตรฐานที่ 17-18)

ผู้วิจัยขอสรุปสาระสำคัญของมาตรฐานด้านต่าง ๆ ดังนี้

8.3.1 มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

มีวินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามหลักธรรมเบื้องต้นของศาสนา ที่ตนนับถือ มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความกตัญญูกตเวที มีเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม มีความประหยัด รู้จักใช้ทรัพย์สินสิ่งของของตน และส่วนรวมอย่างคุ้มค่า ภูมิใจในความเป็นไทย เห็นคุณค่าภูมิปัญญา นิยมไทย และดำรงไว้ซึ่งความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม เข้าร่วมหรือมีส่วนร่วมกิจกรรม / โครงการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงาน

ร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มีทักษะในการจัดการและทำงานให้สำเร็จ เพียรพยายามขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน ทำงานอย่างมีความสุข พัฒนางานและภูมิใจในผลงานของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ มีความรู้สึกที่ดีต่ออาชีพสุจริตและหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพที่ตนสนใจ

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ สังเคราะห์ สรุปความคิดรวบยอด คิดอย่างเป็นระบบและคิดแบบองค์รวม สามารถคาดการณ์ กำหนดเป้าหมาย และแนวทางการตัดสินใจได้ ประเมินและเลือกแนวทางการตัดสินใจ และแก้ไขปัญหาอย่างมีสติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มองโลกในแง่ดี และมีจินตนาการ

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

มีระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการทดสอบรวบยอดระดับชาติเฉลี่ยตามเกณฑ์ สามารถสื่อความคิดผ่านการพูด เขียน หรือนำเสนอด้วยวิธีต่างๆ ใช้ภาษาเพื่อการสื่อสารได้ทั้งภาษาไทย และภาษาต่างประเทศ สามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

มีนิสัยรักการอ่าน การเขียน และการฟัง รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล สนใจแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆ รอบตัว ใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ได้ทั้งในและนอกสถานศึกษามีวิธีการเรียนรู้ของตนเอง เรียนรู้ร่วมกับผู้อื่นได้ สนุกกับการเรียนรู้และชอบมาโรงเรียน

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มีสุขนิสัยในการดูแลสุขภาพ และออกกำลังกายสม่ำเสมอ น้ำหนัก ส่วนสูง และสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์ ป้องกันตนเองจากสิ่งเสพติดให้โทษและหลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อความรุนแรง โรคภัยอุบัติเหตุ และปัญหาทางเพศ ความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่น และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อเพื่อน ครู และผู้อื่น

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

ชื่นชม ร่วมกิจกรรม และมีผลงานด้านศิลปะดนตรี / นาฏศิลป์กีฬา /

นันทนาการ

8.3.2 มาตรฐานด้านการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม วุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบ หมั่นพัฒนาตนเอง เข้ากับชุมชนได้ดี และมีครูเพียงพอ

มีคุณธรรมจริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับผู้เรียน ผู้ปกครอง และชุมชน มุ่งมั่นและอุทิศตนในการสอนและพัฒนาผู้เรียน แสวงหาความรู้และเทคนิควิธีการใหม่ๆ รับฟังความคิดเห็น ใจกว้าง และยอมรับการเปลี่ยนแปลง จบการศึกษาระดับปริญญาตรีทางการศึกษาหรือเทียบเท่าขึ้นไป สอนตรงตามวิชาเอกตรงตามความถนัด และมีจำนวนเพียงพอ

มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

มีความรู้ความเข้าใจเป้าหมายการจัดการศึกษาและหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานวิเคราะห์ศักยภาพของผู้เรียนและเข้าใจผู้เรียนเป็นรายบุคคล จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเองและผู้เรียน ใช้การประเมินผลการเรียนเหมาะสมและนำมาปรับเปลี่ยนการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ รวมทั้งวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนและนำผลไปใช้พัฒนาผู้เรียน

8.3.3 มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา

มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา

มีคุณธรรม จริยธรรม และปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณของวิชาชีพมีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ และเป็นผู้นำทางวิชาการ สามารถบริหารงานวิชาการและการจัดการมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างระบบการบริหารงาน และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจรความคล่องตัว ข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ การประกันคุณภาพภายใน การพัฒนาบุคลากรทุกคน พึงพอใจผลการบริหารงานและการพัฒนาผู้เรียน

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน

มีการกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาบริหารเชิงกลยุทธ์ และใช้หลักการการบริหารที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ของงานและการตรวจสอบและถ่วงดุล

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักสูตรเหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีความหลากหลายแผนการจัดการเรียนรู้ที่ตอบสนองความถนัดและความสามารถของผู้เรียน พัฒนานวัตกรรมจัดการเรียนรู้อิงการจัดการระบบ การนิเทศ การปรับปรุงการสอนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการเรียนการสอน

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย

มีการจัดและพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนที่เข้มแข็งและทั่วถึง จัดกิจกรรมส่งเสริมและตอบสนองความสามารถทางวิชาการและความคิดสร้างสรรค์ ตอบสนองความสามารถพิเศษและความถนัดของผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ จัดกิจกรรมส่งเสริมค่านิยมที่ดีงามจัดกิจกรรมส่งเสริมด้านศิลปะ ดนตรี นาฏศิลป์ กีฬา นันทนาการ การสืบสานและสร้างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณี และภูมิปัญญาไทย

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริหารที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งเสริมสุขภาพอนามัยความปลอดภัยของผู้เรียนใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทุกรูปแบบที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีห้องเรียน ห้องปฏิบัติการ ใช้แหล่งเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานศึกษา

8.3.4 มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุนใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นมีการเชื่อมโยงและแลกเปลี่ยนข้อมูลกับแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น ใช้แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญา และชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกันระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทางวิชาการและองค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน

เป็นแหล่งวิทยาการในการแสวงหาความรู้และบริการชุมชน การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน

8.4 มาตรฐานการศึกษาของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา

มาตรฐานการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของ สมศ. มี 3 ด้าน คือ

8.4.1 ด้านผู้เรียน (ผลการเรียนรู้) มาตรฐานที่ 1 - 12

8.4.2 ด้านกระบวนการ (การบริหารจัดการและการจัดการเรียนการสอน)

มาตรฐานที่ 13 -18

8.4.3 ด้านปัจจัย (สิ่งที่สนับสนุนการดำเนินกระบวนการ) มาตรฐานที่ 19 – 27
มีสาระสำคัญดังนี้

8.4.1 มาตรฐานด้านผู้เรียน (12 มาตรฐาน)

มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์

วินัย มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติตามระเบียบ และหลักธรรมเบื้องต้นของแต่ละศาสนา มีซื่อสัตย์ สุจริต เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละเพื่อส่วนรวม ประหยัด ใช้สิ่งของและทรัพย์สินทั้งของตนเองและส่วนรวมอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และปฏิบัติตาม
คามระบอบประชาธิปไตย

เคารพและรับฟังคำแนะนำของพ่อแม่ ญาติและผู้ใหญ่ รักษาสิทธิเสรีภาพของตนเองและเคารพในสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น มีความรู้และปฏิบัติตามกฎหมาย ไม่เป็นปัญหาของสังคมและอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ร่วมกิจกรรมในการพัฒนาสถานศึกษาและท้องถิ่นรู้จักใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีจิตสำนึกที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม อนุรักษ์และพัฒนา
สิ่งแวดล้อม

รู้คุณค่าของสิ่งแวดล้อมและตระหนักถึงผลกระทบต่อตนเองและสังคมที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อม ปฏิบัติตนให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม และมีส่วนอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ใช้ทรัพย์สินอย่างประหยัดและคุ้มค่า

มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์
มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์

จำแนกประเภทข้อมูล เปรียบเทียบและมีความคิดรวบยอด สามารถประเมินค่าความน่าเชื่อถือของข้อมูล รู้จักพิจารณาข้อดี-ข้อเสีย ความถูก-ผิด ระบุสาเหตุ-ผลค้นหาคำตอบเลือกวิธีและมีปฏิภาณในการแก้ปัญหาและตัดสินใจได้อย่างสันติและมีความถูกต้องเหมาะสม คิดริเริ่ม มีจินตนาการ สามารถคาดการณ์และกำหนดเป้าหมายได้

มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในกลุ่มประสบการณ์ / กลุ่มวิชา / หมวดวิชา
ที่สำคัญไม่ต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำ มีความสามารถในการใช้ภาษาสื่อสาร

มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง

มีความกระตือรือร้น สนใจการเรียนรู้จากแหล่งต่างๆ รู้จักตั้งคำถามเพื่อหาเหตุผล รักการอ่านสามารถใช้ห้องสมุด แหล่งความรู้และสื่อต่างๆ ทั้งในและนอกสถานที่สรุปประเด็นจากการเรียนรู้และประสบการณ์ ได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย

รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง มีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาใช้ได้ชื่นชมและสืบสานศิลปะวัฒนธรรมและประเพณี ที่ดีงามและท้องถิ่นของไทย

มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนรู้จักตนเอง พึ่งตนเองได้ มีบุคลิกภาพที่ดี

รู้ถึงความถนัด ความสามารถ ความสนใจ ข้อดี ข้อด้อยของตนเอง และพยายามปรับปรุงตนเอง เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจ กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม และให้เกียรติผู้อื่นรู้กาลเทศะในการใช้คำพูด กริยามารยาทและการแต่งกายกำหนดเป้าหมายแนวทาง ตัดสินใจ และแก้ปัญหาของตนเอง

มาตรฐานที่ 9 ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ และเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

ทำงานตามลำดับขั้นตอนและผลงานมีประสิทธิภาพขยัน อดทน ละเอียดรอบคอบในการทำงาน พัฒนางาน สามารถทำงานอย่างมีความสุขและภูมิใจในผลงานของตนเองทำงานเป็นทีม มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต

มาตรฐานที่ 10 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี

มีภาวะโภชนาการตามเกณฑ์ มีสมรรถภาพทางกายตามเกณฑ์มาตรฐาน ร่าเร็งแจ่มใส มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครู เพื่อน และบุคคลทั่วไป รู้จักดูแลสุขภาพและป้องกันตัวเองไม่ให้เกิดอุบัติเหตุ

มาตรฐานที่ 11 ผู้เรียนปลอดภัยจากสิ่งเสพติดให้โทษและสิ่งมอมเมา

มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับโทษของสิ่งเสพติดและสิ่งมอมเมาไม่เสพสิ่งเสพติดและปลอดภัยจากสิ่งมอมเมา และไม่แสวงหาผลประโยชน์

มาตรฐานที่ 12 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี

และกีฬา

มีความชื่นชมและร่วมกิจกรรมด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา

8.4.2 มาตรฐานด้านกระบวนการ (6 มาตรฐาน)

มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบ ครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา

จัดองค์กร/โครงสร้างการบริหารชัดเจน มีปรัชญา แผนพัฒนา/ธรรมนูญสถานศึกษาแผนการดำเนินงานของสถานศึกษา และตัวบ่งชี้วัดความสำเร็จปฏิบัติตามแผนนิเทศ ติดตาม ประเมินผล เปรียบเทียบกับเป้าหมายอย่างต่อเนื่องมีระบบข้อมูลสารสนเทศครบถ้วน ถูกต้อง บันทึกและรายงานผลการประเมินนำข้อมูลและผลการประเมินไปใช้ในการตัดสินใจและปรับปรุงงาน

มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา

ผู้บริหารและครูสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับชุมชนในการร่วมกันจัดการศึกษา การประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างความเข้าใจให้บุคลากรในสถานศึกษาและชุมชนเห็นความสำคัญในการจัดการศึกษาร่วมกันประชาสัมพันธ์กิจกรรมของสถานศึกษาต่อชุมชนอย่างสม่ำเสมอ ผู้ปกครองและชุมชนเข้ามาบทบาทในการพัฒนาการศึกษา

มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ส่งเสริมสุขภาพอนามัย และความปลอดภัยของผู้เรียน

จัดสภาพแวดล้อมที่สะอาดเป็นระเบียบปลอดภัย ระบบป้องกันให้สถานศึกษาปลอดสารพิษ สิ่งเสพติด อาชญากรรม และอบายมุขระบบสาธารณูปโภคที่ดีสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครู และบุคลากรอย่างเพียงพอ และจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษาส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรครู ตามความจำเป็นและเหมาะสมอย่างสม่ำเสมอ

ครูสอนตรงตามสาขาวิชา หรือความถนัด หรือความรู้ ความสามารถ ได้รับการพัฒนาเกี่ยวกับเรื่องที่ใช้สอนหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่อง และสอดคล้องกับสภาพการเปลี่ยนแปลงส่งเสริมการทำงานเป็นทีม

มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการจัดการเรียนการสอนสอดคล้องกับหลักสูตร ความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

มีการพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น โดยให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม การจัดแนวการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับหลักสูตรความต้องการของผู้เรียน/ท้องถิ่น และการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสังคม ให้สามารถเชื่อมโยงแก้ปัญหาท้องถิ่นได้ และนำไปปฏิบัติได้จริง

มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษาจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างหลากหลาย เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียนกระตุ้นให้ผู้เรียนรู้จักวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์และคิดสร้างสรรค์ให้ผู้เรียนรู้จักศึกษาหาความรู้ แสวงหาคำตอบและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ใช้ภูมิปัญญาท้องถิ่น เทคโนโลยี และสื่อที่เหมาะสมมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน ส่งเสริมคุณธรรม และจริยธรรมของผู้เรียนการพัฒนาสุนทรียภาพอย่างครบถ้วนทั้งทางด้านดนตรี ศิลปะ และกีฬา ส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตย การประเมินพัฒนาการส่งเสริมให้ผู้เรียนรักสถานศึกษา และมีความกระตือรือร้นในการไปเรียน

8.4.3 มาตรฐานด้านปัจจัย (9 มาตรฐาน)

มาตรฐานที่ 19 ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นแบบอย่างที่ดี

ผู้บริหารอุทิศตนให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาอย่างต่อเนื่องมีความเมตตา กรุณา มีความรับผิดชอบ ยุติธรรม ซื่อสัตย์ ครองตนที่ดี ไม่มีหนี้สินส่วนตัว ไม่เกี่ยวข้องกับอบายมุข

มาตรฐานที่ 20 ผู้บริหารมีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการ

ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลง มีความเป็นผู้นำ มีมนุษยสัมพันธ์ เป็นประชาธิปไตยและเป็นที่ยอมรับของผู้เกี่ยวข้อง

มาตรฐานที่ 21 ครูมีวิญญานความเป็นครู มีคุณธรรม จริยธรรม

ครูมีความเอื้ออาทร เข้าใจ และเอาใจใส่ผู้เรียนทุกคนอย่างสม่ำเสมอ และเท่าเทียมกันมีมนุษยสัมพันธ์ ควบคุมอารมณ์ได้ และรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ตรงต่อเวลา อุทิศตนให้การพัฒนาผู้เรียน วางตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดีมีทัศนคติที่ดีต่ออาชีพครู

มาตรฐานที่ 22 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

ครูรู้เป้าหมายของหลักสูตรและเป้าหมายของการจัดการศึกษา พัฒนาหลักสูตร จัดทำแผนและกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญสามารถในการประเมินผลการเรียนการสอนและการนำผลการประเมินมาใช้พัฒนาคุณภาพ

มาตรฐานที่ 23 ครูมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ คิฉวิเคราะห์ และสร้างองค์ความรู้ เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน

ครูมีนิสัยรักการแสวงหาความรู้จากแหล่งต่างๆเพื่อนำมาพัฒนาการเรียนการสอนการศึกษาวิจัย เพื่อพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวิเคราะห์ปัญหาและแก้ไขสถานการณ์ได้

มาตรฐานที่ 24 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและมีครูเพียงพอ

ครูมีความถนัด / ความเชี่ยวชาญตรงกับงานที่ปฏิบัติ จำนวนตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 25 มีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้

หลักสูตรและเนื้อหาสาระของหลักสูตรที่เหมาะสม สอดคล้องกับเป้าหมายการศึกษาและความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น สื่อการเรียนการสอนเหมาะสมและเอื้อต่อการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 26 สถานศึกษามีอาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

อาคาร สถานที่ และสิ่งอำนวยความสะดวกตามเกณฑ์

มาตรฐานที่ 27 ชุมชน / ผู้ปกครองมีศักยภาพในการสนับสนุน จัดการและพัฒนาการศึกษา

ผู้ปกครองมีความรัก ความเข้าใจ เอาใจใส่ในการอบรมสั่งสอนบุตรหลาน และเป็นแบบอย่างที่ดีเห็นความสำคัญของการศึกษาและมีความรู้ลึกเป็นเจ้าของสถานศึกษา

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษามีหลายมาตรฐาน ทั้งมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา แต่ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยเลือกใช้ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ ในมาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน

ซึ่งจะเห็นได้ว่ามาตรฐานดังกล่าว มีสาระคล้ายคลึงกันเมื่อเปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษา
ของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาขั้น
พื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานและตัว
บ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้น
พื้นฐาน ในตารางต่อไปนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบมาตรฐานการศึกษาของชาติ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา และมาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

มาตรฐานการศึกษาของชาติ	มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ	มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา	(ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการ ประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
มาตรฐานที่ 1 คุณลักษณะของคนไทยที่พึง ประสงค์ทั้งในฐานะพลเมือง และพลโลก	มาตรฐานด้านคุณภาพผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีจิตสำนึกใน การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีทักษะในการ ทำงาน รักษาการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพสุจริต	มาตรฐานด้านผู้เรียน มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีทักษะในการ ทำงาน รักษาการทำงาน สามารถทำงาน ร่วมกับผู้อื่นได้และมีเจตคติที่ดีต่อ อาชีพสุจริต	ด้านผลผลิต มาตรฐานที่ 1 ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีความใฝ่รู้และ เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนคิดเป็น ทำเป็น และปรับตัวเข้ากับสังคมได้

<p>มาตรฐานการศึกษาของชาติ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐานและ ประเมินคุณภาพการศึกษา</p>	<p>(ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการ ประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
<p>มาตรฐานที่ 1 (ต่อ)</p>	<p>มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์</p> <p>มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง</p>	<p>มาตรฐานที่ 4 ผู้เรียนมีความสามารถ ในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มี วิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิด ไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์</p> <p>มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีความรู้และ ทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร</p> <p>มาตรฐานที่ 6 ผู้เรียนมีทักษะในการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการ เรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่าง ต่อเนื่อง</p>	<p>ด้านผลลัพธ์ มาตรฐานที่ 5 ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนของผู้เรียนและผู้เรียนมี การศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพตาม ศักยภาพของผู้เรียนและบริบทของ สถานศึกษา</p>

<p>มาตรฐานการศึกษาของชาติ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา</p>	<p>(ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
<p>มาตรฐานที่ 1 (ต่อ)</p>	<p>มาตรฐานที่ 7 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>มาตรฐานที่ 8 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา</p>	<p>มาตรฐานที่ 2 ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี</p> <p>มาตรฐานที่ 3 ผู้เรียนมีสุนทรียภาพ และลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา</p>	
<p>มาตรฐานที่ 2 แนวการจัดการศึกษา</p>	<p>มาตรฐานด้านการเรียนการสอน</p> <p>มาตรฐานที่ 9 ครูมีคุณธรรม จริยธรรม มีวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่ได้รับมอบหมาย มั่นพัฒนาตนเองเข้ากับชุมชนได้ดี และครูมีเพียงพอ</p>	<p>มาตรฐานด้านครู</p> <p>มาตรฐานที่ 8 ครูมีคุณวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบและครูมีเพียงพอ</p>	<p>ด้านการจัดการเรียนการสอน</p> <p>มาตรฐานที่ 6 ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>

<p>มาตรฐานการศึกษาของชาติ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา</p>	<p>(ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
<p>มาตรฐานที่ 2 (ต่อ)</p>	<p>มาตรฐานที่ 10 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<p>มาตรฐานที่ 9 ครูมีความสามารถในการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ และเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	
	<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนางานอย่างเป็นระบบและครบวงจร</p> <p>มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน</p>	<p>มาตรฐานที่ 11 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง และการบริหารงานอย่างเป็นระบบครบวงจร ให้บรรลุเป้าหมายการศึกษา</p>	

<p>มาตรฐานการศึกษาของชาติ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา</p>	<p>(ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
<p>มาตรฐานที่ 2 (ต่อ)</p>	<p>มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตร และกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p> <p>มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตร ที่เหมาะสมกับผู้เรียน และท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้</p>	<p>ด้านการบริหารจัดการ</p> <p>มาตรฐานที่ 7 ประสิทธิภาพของการบริหารจัดการและการพัฒนาสถานศึกษา</p> <p>ด้านการประกันคุณภาพภายใน</p> <p>มาตรฐานที่ 8 การประกันคุณภาพภายใน โดยสถานศึกษาและต้นสังกัดขึ้นไปตามกฎกระทรวง</p>
	<p>มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย</p>	<p>มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ</p>	

<p>มาตรฐานการศึกษาของชาติ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐานของกระทรวงศึกษาธิการ</p>	<p>มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา</p>	<p>(ร่าง) มาตรฐานและตัวบ่งชี้เพื่อการ ประเมินคุณภาพภายนอก รอบที่ สาม (พ.ศ. 2554-2558) ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน</p>
<p>มาตรฐานที่ 2 (ต่อ)</p>	<p>มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัด สภาพแวดล้อมและบริการที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ</p>		
<p>มาตรฐานที่ 3 แนวการสร้างสังคมแห่งการ เรียนรู้ / สังคมแห่งความรู้</p>	<p>มาตรฐานด้านการพัฒนาชุมชนแห่งการ เรียนรู้ มาตรฐานที่ 17 สถานศึกษามีการสนับสนุน และใช้แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาในท้องถิ่น มาตรฐานที่ 18 สถานศึกษามีการร่วมมือกัน ระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันทาง วิชาการ และองค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อ พัฒนาการเรียนรู้ในชุมชน</p>	<p>มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษา ส่งเสริมความสัมพันธ์และความ ร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนา การศึกษา</p>	

9. บริบทของโรงเรียนบ้านห้วยปูน

9.1 ประวัติของโรงเรียน

ตามทำเนียบหมู่บ้านของอำเภอสังขะ บ้านห้วยปูน (เจอป้อ) หมู่ที่ 7 ตำบลตากง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ ติดต่อกับเขตตำบลกันทรารมย์ อำเภอชุมขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในหมู่บ้านนี้มีประชาชน ตั้งหลักฐานอยู่ประมาณ 70 หลังคาเรือน มีประชากรประมาณ 550 คน ชาวบ้านห้วยปูนและบ้านหนองไฮ ได้จัดซื้อที่ดิน โดยเสียละเงินเป็นจำนวน 4,500 บาท ซื่อที่ดิน 15 ไร่ 38 ตารางวา มีอาณาเขตดังนี้

ทิศเหนือยาว 6 เส้น 15 วา ติดที่ดิน นายสิทธิ สิงหะ

ทิศตะวันออกยาว 2 เส้น 13 วา ติดถนนสาธารณะ

ทิศตะวันตกยาว 2 เส้น 15 วา ติดที่ดินนายเลื่อน ไชยศรีษะ

ทิศใต้ยาว 5 เส้น 12 วา ติดที่ดินนายรีน งามรูป และที่ดินของ นางเสวียน

ตะเคียนจันทร์

ในปี พ.ศ. 2524 คณะทหารจากหน่วยกองกำลังร่วมสังกัดกองกำลังสุรนารี ได้สำรวจพื้นที่อยู่ในความรับผิดชอบ เพื่อดำเนินการทางการเมืองและการทหาร ได้มาพบหมู่บ้านห้วยปูน ซึ่งถูกทอดทิ้งไม่เคยได้รับความสนใจจากทางราชการเท่าที่ควร โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เรื่องการศึกษาของเยาวชน จึงได้ยื่นมือเข้ามาช่วยเหลือ โดยชาวบ้านห้วยปูนและบ้านหนองไฮได้ประสานงานกับ คุณกอบชัย สืบบุญการณ และคุณวุฒิสัทธี อินทาระ สมาชิกสภาจังหวัดได้รับการสนับสนุนทางการเงิน จากนิสิตนักศึกษาไทย ในมหาวิทยาลัยอินลินอยส์สหรัฐอเมริกา และสมาคมศิษย์เก่ารัฐอินลินอยส์ เป็นจำนวนเงิน 200,000 บาท (สองแสนบาทถ้วน) สำหรับวัสดุการก่อสร้างบางอย่างราษฎรบ้านห้วยปูน และบ้านหนองไฮ ช่วยจัดหามาจนครบ

เริ่มดำเนินการก่อสร้างเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2524 ซึ่งอยู่ในความควบคุมดูแลของ ร.อ.จางค์ ใจสุกใส ผบ.ร้อย 333 กองกำลัง สุรนารี เป็นอาคารเรียนแบบ ป.1 ฉ สูงขนาด 3 ห้องเรียน สร้างเสร็จ เมื่อวันที่ 6 สิงหาคม 2524 ทางสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอสังขะ ได้ส่งครูไปประจำการสอนในครั้งแรก คือ นายเพิ่ม ธนุศิลป์ รักษาการณ์ใน ตำแหน่งครูใหญ่

ปีการศึกษา 2526 นายธงชัย นุราฤทธิ์

ปีการศึกษา 2527 นายสิทธิพงศ์ มีสิทธิ์

ปีการศึกษา 2538 นายนิสิต สุเมืองทอง

ปีการศึกษา 2539 นายสุพรรณ ทองสุข

ปีการศึกษา 2542 นายธรรมบุญ ขวัญรัมย์

ปีการศึกษา 2547 นายมงคล มธูรวัฒน์

ปีการศึกษา 2549 นายดรุณ เจริญจบ

ปีการศึกษา 2551 - ปัจจุบัน นายถนัด แสนกล้า ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการ

โรงเรียน

ที่ตั้งสถานศึกษา

โรงเรียนบ้านห้วยปูนตั้งอยู่ที่บ้านห้วยปูน หมู่ที่ 7 ตำบลตากองอำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์ อยู่ห่างจากอำเภอสังขะประมาณ 28 กิโลเมตร และระยะทางห่างสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ประมาณ 78 กิโลเมตรเปิดทำการสอนในระดับประถมศึกษา ตั้งแต่ชั้นอนุบาล 1 - ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 สภาพชุมชนทั่วไปประกอบอาชีพทำนา ทำไร่อ้อย และเลี้ยงสัตว์ เป็นอาชีพหลักและออกไปทำงานรับจ้างในกรุงเทพฯ ต่างจังหวัดหลังฤดูทำนา

9.2 วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย กลยุทธ์ของโรงเรียน

9.2.1 วิสัยทัศน์

ภายในปี 2553 โรงเรียนบ้านห้วยปูน จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ประชากรวัยเรียนอย่างทั่วถึง มีคุณธรรมนำความรู้ ตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง และมีคุณภาพตามมาตรฐาน

9.2.2 พันธกิจ (Mission)

จัดการศึกษาให้แก่ประชากรวัยเรียนทุกคน ได้รับการพัฒนาให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรมนำความรู้ตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ยกระดับคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา และมีอำนาจจัดการบริหารสถานศึกษา

- 1) จัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้สำหรับนักเรียนและชุมชน
- 2) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เต็มตามศักยภาพ
- 3) ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมและจัดกิจกรรมส่งเสริมวิถีแบบประชาธิปไตย
- 4) ให้การส่งเสริมดูแลสุขภาพกายและจิตใจของนักเรียนให้นักเรียนรักการออกกำลังกาย
- 5) จัดหาสื่อวัสดุ ครุภัณฑ์ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อให้งานจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพ

6) ระดมทรัพยากรจากชุมชนและองค์กรจากชุมชนและองค์กรต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา

7) นำระบบการบริหารคุณภาพมาใช้ในงานโรงเรียน

8) พัฒนาครูให้มีความสามารถในการจัดการเรียนรู้

9) พัฒนาอาคารสถานที่ให้สะอาด ร่มรื่น สวยงาม เอื้อต่อการเรียนรู้

9.2.3 เป้าหมาย

1) ประชากรในวัยเรียนทุกคนทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความต้องการพิเศษและด้อยโอกาส ได้รับสิทธิและโอกาสในการได้รับการศึกษาภาคบังคับอย่างเท่าเทียม

2) ผู้เรียนทุกคนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา

3) ปรับปรุงหลักสูตรให้เหมาะสมกับการปฏิรูปการเรียนรู้นำไปใช้กับการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) สถานศึกษามีหลักสูตรที่สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนและท้องถิ่น

5) โรงเรียนจัดการเรียนการสอนตามแนวทางปฏิรูปการเรียนรู้

6) สถานศึกษาสามารถดูแลช่วยเหลือนักเรียนจนจบการศึกษา

7) สร้างความตระหนักและส่งเสริมให้คณะครู นักเรียนและชุมชน

ดำเนินการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐานการประกันคุณภาพ

8) แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 – 6 เป็น

รายบุคคล

9) โรงเรียนมีความเข้มแข็งตามมาตรฐานด้านการบริหารจัดการที่มี

ประสิทธิภาพ

10) โรงเรียนมีฐานข้อมูลสารสนเทศ ครอบคลุมภารกิจถูกต้องเป็นปัจจุบัน

9.2.4 กลยุทธ์

1) พัฒนาระบบการวางแผนและการบริหารจัดการระบบการเรียนการสอนและประกันคุณภาพการศึกษา

2) เสริมสร้างความพร้อมและความเข้มแข็งของโรงเรียน โดยการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษา

3) ส่งเสริมและพัฒนาครู นักเรียนให้สามารถปฏิบัติงานต่างๆ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่าและเกิดทักษะในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ

4) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนรวมทั้งจัดกิจกรรมสู่ความเป็น

เลิศทางวิชาการ

5) ส่งเสริมและพัฒนาครูทุกคนมีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณแบบ

มุ่งเน้นผลงาน

6) ปฏิรูประบบ ดูแล ปรับปรุงและบำรุงรักษา ห้องปฏิบัติการต่าง ๆ

ของโรงเรียน

7) ส่งเสริมกิจกรรมการใช้สื่อ อุปกรณ์ประเภทต่างๆอย่างคุ้มค่า

8) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่ ครู นักเรียน

9) สนับสนุนภูมิปัญญาท้องถิ่นมาให้ความรู้เกี่ยวกับอาชีพในชุมชน

ในลักษณะของการบริการ

9.3 ข้อมูลพื้นฐาน

9.3.1 อาคารเรียนและอาคารประกอบ

1) อาคารเรียน 2 ชั้น	1	หลัง
2) อาคารประกอบ	1	หลัง
3) โรงอาหาร	1	หลัง
4) ห้องสมุด	1	หลัง

9.3.2 ข้อมูลนักเรียนจำแนกตามรายชั้น

ตารางที่ 2 จำนวนนักเรียนจำแนกตามรายชั้น ปีการศึกษา 2552

เพศ	ก่อน ประถมศึกษา		ประถมศึกษา						รวมทั้งสิ้น
	อบ. 1	อบ. 2	ป. 1	ป. 2	ป. 3	ป. 4	ป. 5	ป. 6	
ชาย	5	6	10	12	5	3	6	5	52
หญิง	4	8	10	8	3	2	6	2	43
รวม	9	14	20	20	8	5	12	7	95

ที่มา : โรงเรียนบ้านห้วยปูน (2552 :2)

9.3.3 จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา

ตารางที่ 3 จำนวนบุคลากรในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2552

ที่	ชื่อ - สกุล	วุฒิ การศึกษา	วิชาเอก	วิชาที่สอน/ชั้นที่ สอน	ตำแหน่ง
1.	นายถนัด แสนกล้า	ค.บ.	เกษตรศาสตร์	ป.4	ผู้อำนวยการ (ชำนาญการพิเศษ)
		ป.(บัณฑิต)	การบริหารการศึกษา		
2.	นายสังวรณ์ หาญพิทักษ์	ค.บ.	เกษตรศาสตร์	ประจำชั้น ป.3	ครู (คศ.2) (ชำนาญการ)
3.	นายสุวิทย์ จันทร์เสถียร	ค.บ.	วิทยาศาสตร์ทั่วไป	ประจำชั้น ป.6	ครู (คศ.1)
		ป.(บัณฑิต)	การจัดการและการ ประเมินโครงการ		
		ป.(บัณฑิต)	การบริหารการศึกษา		
4.	นายวราพงษ์ วงศ์คอกพวง	ค.บ.	ภาษาอังกฤษ	ประจำชั้น ป. 5	ครูผู้ช่วย
5.	นางพิศตราภรณ์ หอมขจร	ค.บ.	คณิตศาสตร์	ประจำชั้น ป.1	พนักงานราชการ
6	นางวันเฉลิม หอมจันทร์	ค.บ.	คอมพิวเตอร์ศึกษา	ประจำชั้น ป.2	ครูผู้ช่วย
7	นางสุภาภรณ์ วุฒิยา	ค.บ.	การศึกษาปฐมวัย	ประจำชั้น อนุบาล1-2	ครูผู้ช่วย
8.	นายณรงค์ศักดิ์ มีบุญ	ม.6	-	-	ช่างครุภัณฑ์ชั้น 3

ที่มา : โรงเรียนบ้านห้วยปูน (2552 :3)

9.4 เขตพื้นที่บริการของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านห้วยปูน มีนักเรียนในเขตพื้นที่บริการจาก 2 หมู่บ้านดังนี้

9.4.1 บ้านห้วยปูน หมู่ที่ 7 ตำบลตาตง อำเภอสังขะ จังหวัดสุรินทร์

9.4.2 บ้านหนองไฮ หมู่ที่ 8 ตำบลกันทรารมย์ อำเภอขุขันธ์ จังหวัดศรีสะเกษ

9.5 ข้อมูลการประกันคุณภาพของโรงเรียน

โรงเรียนบ้านห้วยปูน ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 โดยเปิดทำการสอนตั้งแต่ระดับก่อนประถมศึกษาจนถึงระดับประถมศึกษา ช่วงชั้นที่ 2 ซึ่งปัจจุบันช่วงชั้นที่ 1-2 มีนักเรียนในปีการศึกษา 2552 จำนวนทั้งสิ้น 72 คน มีครูทั้งหมด 7 คน การดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน

ที่ผ่านมายังไม่ประสบความสำเร็จเนื่องจากการที่ครูยังมีความรู้ความเข้าใจไม่เพียงพอ อีกทั้งข้อจำกัดของทรัพยากรทางการศึกษาหลายประการ เนื่องจากเป็นโรงเรียนขนาดเล็กโรงเรียนในเขตชายแดน การย้ายของบุคลากร การขาดสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย สภาพทางสังคมวัฒนธรรม ซึ่งส่งผลโดยตรงต่อคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2548 โรงเรียนได้รับการประเมินภายนอกครั้งแรก จากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) เมื่อวันที่ 10 และวันที่ 13 - 14 มิถุนายน พ.ศ. 2548 ซึ่งผลการประเมิน ด้านคุณภาพผู้เรียน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก (ด้านคุณภาพผู้เรียน) รอบแรก

มาตรฐานที่	รายการ	ระดับคุณภาพ		
		ปรับปรุง	พอใช้	ดี
มาตรฐานที่ 1	ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์			✓
มาตรฐานที่ 4	ผู้เรียนมีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณมีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์	✓		
มาตรฐานที่ 5	ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร	✓		
มาตรฐานที่ 6	ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้ และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง	✓		
มาตรฐานที่ 9	ผู้เรียนมีทักษะในการทำงาน รักการทำงาน สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้และเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต		✓	
มาตรฐานที่ 10	ผู้เรียนมีสุนทรีย์ สุขภาพกาย และสุขภาพจิตที่ดี			✓
มาตรฐานที่ 12	ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และกีฬา		✓	

ที่มา : สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (2548 : ค)

10. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่ผู้วิจัยได้ศึกษาต่อไปนี้เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับนโยบายของผู้บริหารกับการประกันคุณภาพการศึกษา แต่เป็นงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการประกันคุณภาพการศึกษา ดังต่อไปนี้

10.1 งานวิจัยภายในประเทศ

สุพรรณี พรหมวัง (2542 : 79-80) ได้ศึกษาสภาพและปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของ โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดสกลนคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลางและพบว่าขนาดของโรงเรียนและตำแหน่งของผู้ปฏิบัติการดำเนินงานประกันคุณภาพ โดยรวมไม่มีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน ปัญหาการดำเนินงานไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีเพียง 1 ด้าน ที่ผู้บริหารและครูวิชาการมีปัญหาการดำเนินงานคือ ด้านการควบคุมคุณภาพการศึกษาในการพัฒนาเข้าสู่มาตรฐาน

ประอร สุนทรวิภาต (2543 : 126) ได้ศึกษาการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนเหล่าทัพ พบว่า โรงเรียนเหล่าทัพมีหลักการ/ยุทธศาสตร์ในการประกันคุณภาพการศึกษาที่สำคัญมากที่สุด 3 ข้อ คือ การสร้างระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ทำให้โรงเรียนเหล่าทัพผลิตนายทหารสัญญาบัตรที่มีคุณภาพตามความต้องการของเหล่าทัพ สร้างจิตสำนึกใฝ่คุณภาพและความร่วมมือร่วมใจในการดำเนินงานการประกันคุณภาพการศึกษาของกำลังพลทุกฝ่ายในโรงเรียนเหล่าทัพ โดยมุ่งเน้นคุณภาพการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรมีความเข้าใจและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา โดยมีนโยบาย ความมุ่งหมายที่ชัดเจน และต่อเนื่องในการส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาคุณภาพการศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2547 : 33) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการติดตามผลการประกันคุณภาพภายในและการประกันคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาเอกชนพบว่า สถานศึกษาเอกชน โดยรวมส่วนใหญ่ดำเนินงานตามระบบการประกันคุณภาพการศึกษาได้ในระดับมากทุกองค์ประกอบ ยกเว้นองค์ประกอบ 8 คือการรายงานคุณภาพการศึกษาที่ดำเนินการได้ในระดับน้อยและเป็นองค์ประกอบที่มีสถานศึกษาทุกกลุ่มตัวแปรไม่ได้ดำเนินการมากที่สุดองค์ประกอบ 5 คือ การดำเนินงานตามแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา เป็นองค์ประกอบที่สถานศึกษาส่วนใหญ่ดำเนินการได้ดีกว่าคือมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าทุกองค์ประกอบ

ศิริ ถีอาสนา (2549 : 125-128) ได้ศึกษาการพัฒนากระบวนการประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยใช้หลักการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยแบ่งวิธีดำเนินการวิจัย ออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 สังกเคราะห์มาตรฐานการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน พบว่าองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนทั้งหมดมี 11 มาตรฐาน 126 ตัวชี้วัด นำองค์ประกอบของระบบไปสร้างเป็นเครื่องมือ 3 ชุดคือ ชุดที่ 1 แบบสำรวจข้อมูล เบื้องต้น ชุดที่ 2 แบบสอบถามสภาพปัจจุบันปัญหาและความต้องการ และชุดที่ 3 แบบสำรวจ ผลงานของโรงเรียน หากคุณภาพของเครื่องมือโดยผู้เชี่ยวชาญ 11 คน หากค่าดัชนีความสอดคล้อง กับวัตถุประสงค์พบว่ามีความสูงกว่า ทุกตัวชี้วัด ปรับปรุงเครื่องมือให้สมบูรณ์ ระยะที่ 2 ศึกษา สภาพระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนโดยใช้เครื่องมือที่สร้างขึ้นใน ระยะที่ 1 กับ โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง 4 แห่งทำการวิเคราะห์สถานการณ์ พบว่ามีโรงเรียนเพียง 1 แห่งได้แก่ โรงเรียนอมตวิทยา (ระดับอาชีวศึกษา) ที่มีข้อมูลน่าสนใจ และยินดีให้ผู้วิจัย ทดลองใช้ระบบประกันคุณภาพภายในต่อไปส่วน โรงเรียนอีก 3 แห่ง ยังไม่พร้อมในการ ทดลอง ระยะที่ 3 พัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน โรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชน เข้า ทำการศึกษากับ โรงเรียนที่อาสาสมัครรับการทดลอง 1 แห่งดังกล่าว โดยนำข้อมูลที่ได้จากการ วิเคราะห์สถานการณ์ในระยะที่ 2 มาเป็นฐานในการพัฒนาปรับปรุงระบบประกันคุณภาพ ภายในซึ่งผลการวิจัยพบว่าองค์ประกอบของระบบประกันคุณภาพที่เหมาะสม ควรแก่การ พัฒนาปรับปรุง ณ เวลานี้ประกอบด้วย 6 มาตรฐาน 15 ตัวชี้วัด และสามารถปฏิบัติงานได้บรรลุ เป้าหมายที่ตั้งไว้ จำนวน 11 ตัว ส่วนตัวชี้วัดที่มีผลการประเมินไม่บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ มีจำนวน 4 ตัว สำหรับตัวชี้วัดที่มีลักษณะซับซ้อนยุ่งยากต่อการปฏิบัติ โรงเรียนยังไม่มี ความพร้อมเพียงพอที่จะพัฒนาปรับปรุงด้วยตนเอง ต้องอาศัยนักวิชาการ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นบุคลากร จากภายนอก แม้มีผลการปฏิบัติงานบรรลุเป้าหมายก็ตาม เช่นตัวชี้วัดที่ 1, 3, 7, 8 และ 9 เป็นต้น โรงเรียนควรกำหนดเป็นนโยบายสำคัญและเร่งด่วนมีแผนงาน/โครงการรองรับเพื่อนำไปสู่การ ปฏิบัติที่มีประสิทธิผลและมีประสิทธิภาพต่อไป

กนกชัย เนินซัด (2549 : 105 - 106) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานและ ปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาด้านผู้เรียน ตามความคิดเห็นของ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษาช่วงชั้นที่ 1 - 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาภาคพื้นดิน เขต 2 พบว่า ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตร ผู้เรียนมี ความสามารถคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีวิจารณญาณ มีความคิดสร้างสรรค์ คิดไตร่ตรอง และมีวิสัยทัศน์มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับต่ำ ควรส่งเสริม

ประคอง มิทะลา (2549 : 175) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาหนองคาย เขต 2 พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดอบรม ประชุมสัมมนา และศึกษาดูงาน เพื่อพัฒนาประสิทธิภาพการมีส่วนร่วมในการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะในด้านการตรวจสอบทบทวนคุณภาพการศึกษา ซึ่งเป็นด้านที่คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการดำเนินงานต่ำที่สุดเมื่อเทียบกับด้านอื่น ๆ

ชลทรัพย์ นาสัมภ (2550 : 147) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาความพร้อมในการประกันคุณภาพการศึกษารอบที่สอง ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2 พบว่า ควรจัดโครงการอบรมสัมมนาเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการพัฒนางานประกันคุณภาพการศึกษาภายในแก่ครูผู้สอนโรงเรียนขนาดเล็ก ในด้านผู้เรียนควรพัฒนาผู้เรียนให้มีทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและคิดไตร่ตรองผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้สามารถวางแผนทำงานตามลำดับขั้นตอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ และผู้เรียนได้รับการพัฒนาให้มีทักษะการคิดวิเคราะห์สังเคราะห์ สรุปความคิดอย่างเป็นระบบและมีการคิดแบบองค์รวม

ประเสริฐ สระแก้ว (2550 : 148) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การดำเนินการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านคุณภาพผู้เรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาอยู่ในระดับมากที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด และข้อเสนอแนะที่สอดคล้องกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์และมีระบบต่อเนื่องด้วยวิธีการที่หลากหลายเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 ควรดำเนินการส่งเสริมให้โรงเรียนสามารถจัดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดสังเคราะห์ มีจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ให้มีประสิทธิภาพ

งาน อุตสารมย์ (2551 : 144) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการดำเนินงานตามระบบประกันคุณภาพภายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 1 พบว่า สถานศึกษาควรจัดโครงการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับการดำเนินงานตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา และการผุดงระบบประกันคุณภาพยังมีค่าเฉลี่ยการดำเนินงานเรียงลำดับจากน้อยไปหามาก ให้แก่คณะครูผู้บริหารและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อให้มีความรู้

ความเข้าใจมีส่วนร่วมในกระบวนการพัฒนาระบบคุณภาพการศึกษาภายในโรงเรียนให้เกิดความเข้มแข็งและเพื่อรับการประเมินคุณภาพภายนอกในโอกาสต่อไป

ภูวคณ จุลสุคนธ์ (2552 : 113) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาการประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน : กรณีศึกษา พบว่าการเตรียมความพร้อมเพื่อดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนเป็นเรื่องสำคัญยิ่ง เพราะเรื่องนี้เป็นเรื่องใหม่ ครูอาจารย์ และบุคลากรฝ่ายต่างๆ ยังไม่เข้าใจและควรเริ่มต้นอย่างไรดี ซึ่งเป็นปัญหาเกือบทั่วไปในการปฏิบัติการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยเริ่มจากใช้วิธีการประชุมเชิงปฏิบัติการซึ่งพบว่า ได้ผลในระดับหนึ่งเท่านั้น ยังไม่เป็นที่พอใจของโรงเรียนมากนัก เนื่องจากใช้เวลาน้อยเกินไป จึงต้องมีการทำความเข้าใจร่วมกันกับคณะครูอีกพอสมควร จึงจะทำให้การดำเนินงานเป็นไปด้วยความสบายใจ และเกิดผลงานตามที่วางเป้าหมายไว้ การดำเนินงานประกันคุณภาพภายในด้านคุณภาพผู้เรียน ถือเป็นหน้าที่ของผู้บริหารของโรงเรียนในที่นี่คือผู้รับใบอนุญาต สมควรที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอน หรืออย่างน้อยต้องรับรู้รับทราบ โดยเฉพาะขั้นตอนของการวิเคราะห์สภาพการปฏิบัติปัจจุบัน การกำหนดความต้องการ เพื่อที่จะให้การสนับสนุนให้การดำเนินงานให้สำเร็จ เกิดผลดีต่อโรงเรียน โดยเฉพาะในเรื่องการจัดสรรงบประมาณให้กับโครงการของตัวบ่งชี้ที่สำคัญและเร่งด่วน

สุนัย เลขกลาง (2552 : 149) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการประกันคุณภาพภายในโรงเรียนบ้านสร้างแก้ว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม เขต 3 พบว่าจากผลการศึกษาสภาพปัจจุบันในการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนมีหลายตัวบ่งชี้ที่มีระดับการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง แต่ไม่ได้รับการพัฒนาในการวิจัยครั้งนี้ เช่นการจัดหลักสูตรที่หลากหลาย, การส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้าถึงหลักสูตรที่จัดไว้อย่างทั่วถึง, การส่งเสริมให้องค์กรชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้, ความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้, การส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กรต่าง ๆ ดังนั้นโรงเรียนควรดำเนินการพัฒนาให้ครบเพื่อให้คุณภาพการศึกษาดียิ่งขึ้น

10.2 งานวิจัยต่างประเทศ

เอเทรีย (Atria.1999 : 60) ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลลินอยซ์ ต่อทัศนคติของครูโรงเรียนรัฐบาลในการทำแผนพัฒนาโรงเรียนในเมืองชิคาโก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลลินอยซ์ต่อทัศนคติของครูโรงเรียนรัฐบาลในเมืองชิคาโกเกี่ยวกับแผนพัฒนาโรงเรียน กระบวนการประกันคุณภาพและ

แผนพัฒนาของมลรัฐอิลลินอยซ์อยู่บนพื้นฐานของทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงองค์กรและทฤษฎีแรงจูงใจ เนื่องจากทัศนคติเป็นส่วนประกอบหลักของทั้งสองทฤษฎีนี้ ทัศนคติของครูจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่าครูมีทัศนคติที่ดีต่อกระบวนการประกันคุณภาพและแผนพัฒนาของมลรัฐอิลลินอยซ์

บัค (Bugg, 2000 : 61) ศึกษาวิจัยเรื่อง การประกันคุณภาพการศึกษาและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในมลรัฐอิลลินอยซ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อตรวจสอบประสิทธิผลของคณะกรรมการการศึกษาของรัฐในโครงการประกันคุณภาพการศึกษาและพัฒนาแผนที่ใช้เป็นตัวกระตุ้นการพัฒนาระบบการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบในโรงเรียนมัธยมปลายของรัฐ การศึกษาครั้งนี้เพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับขอบเขตที่โรงเรียนสองแห่งใช้การประกันคุณภาพเป็นเครื่องมือในการปรับปรุงกระบวนการอย่างต่อเนื่อง ผลการวิจัยพบว่า

1. ก่อนที่จะมีการนำการประกันคุณภาพและแผนพัฒนามาใช้โรงเรียนทั้งสองแห่งยังไม่ได้ใช้ระเบียบโครงสร้างในการปรับปรุงโรงเรียน

2. โรงเรียนในชนบทสามารถใช้กระบวนการประกันคุณภาพ เพื่อเป็นการกระตุ้นการพัฒนา โครงสร้างการจัดระเบียบของโรงเรียนในขณะที่โรงเรียนในเมืองไม่สามารถทำตามกระบวนการได้สำเร็จ

3. การประกันคุณภาพมีผลดีต่อแผนการสอนในโรงเรียนทั้งสองแห่ง

4. ถึงแม้ว่าการประกันคุณภาพจะประสบความสำเร็จในเรื่องเกี่ยวกับการปรับปรุง แต่ยังเป็นที่ยกเถียงว่าสิ่งแวดล้อมบางอย่างอาจทำให้โรงเรียนไม่สามารถค้นหาปัญหาที่แท้จริงได้

5. โครงร่างของการประกันคุณภาพสามารถช่วยโรงเรียนในการพัฒนาวัฒนธรรม การปรับปรุงโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามก็มีการขาดตัวแปรบางตัว เช่น ภาวะผู้นำ ทรัพยากรทางการเงินทำให้กระบวนการประกันคุณภาพไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย

ฮาร์เปอร์ (Harper, 2000 : 189) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของทีมงานในการประกันคุณภาพและการวางแผนพัฒนาโรงเรียนระดับกลางผลการศึกษาพบว่า (1) การวางแผนเป็นทีมทำให้ครูได้มีการพัฒนาตนเองในทางที่ดีขึ้น และทีมงานมีส่วนช่วยในการพัฒนาโรงเรียนในแนวใหม่ (2) การทำงานเป็นทีม การสร้าง ความตระหนักให้แก่ครูใหญ่ของแต่ละสถานศึกษา ในการเป็นผู้นำกระบวนการเปลี่ยนแปลง (3) การวางแผนพัฒนาการประกันคุณภาพแนวใหม่ ของโรงเรียนต่าง ๆ ในการพัฒนาหลักสูตรไม่ส่งผลกระทบต่อเทคนิควิธีสอน

ฟลอยด์ (Floit, 2000 : 69) วิจัยเรื่อง ผลกระทบของรายงานการประเมินคุณภาพภายนอกต่อโรงเรียนในมลรัฐอิลลินอยซ์ การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาว่าการมีส่วนร่วมในการทบทวนการดำเนินงานจากภายนอกจะมีส่วนช่วยให้กระบวนการพัฒนาโรงเรียนแบบบูรณาการดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่องหรือไม่ ผู้วิจัยวิเคราะห์จากรายงานการประเมินภายนอก ได้ระบุให้เห็นถึงประเด็นบรรยากาศการเรียนรู้ และถึงแม้ว่ารายงานนี้ได้กล่าวถึงความจำเป็นต่อการกำหนดทิศทางของหลักสูตรให้สอดคล้องกับมาตรฐานของรัฐ แต่มีหลักฐานอ้างอิงน้อยมากในการปรับปรุงหลักสูตรการประเมิน และกลยุทธ์การสอน ส่วนการสนับสนุนจากชุมชนและผู้ทรงคุณวุฒิในชุมชนไม่ได้บูรณาการกับกิจกรรมการเรียนรู้และกิจกรรมที่กำหนด ผลการวิจัย พบว่ารายงานการประเมินภายนอกและรายงานข้อคิดเห็นจากโรงเรียนแบบบูรณาการอย่างต่อเนื่องและความพยายามในการพัฒนาหลายอย่างยังไม่ต่อเนื่อง และไม่อาจบ่งบอกได้ว่าเป็นองค์ประกอบของการประกันคุณภาพ

จากงานวิจัยดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า สถานศึกษาได้ดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนในประเด็นต่าง ๆ ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการเตรียมการวางแผนประกันคุณภาพการศึกษา การนำแผนการประกันคุณภาพการศึกษาไปใช้ การตรวจสอบและทบทวนคุณภาพการศึกษา การพัฒนาปรับปรุงมาตรฐาน และการเตรียมการประเมินจากองค์กรภายนอก ซึ่งผลการวิจัยพบว่า มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก แต่เมื่อเปรียบเทียบความแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ พบว่า มีความแตกต่างกัน โดยที่โรงเรียนขนาดใหญ่มีการดำเนินการอยู่ในระดับมาก สำหรับปัญหาส่วนใหญ่ที่พบคือ สภาพการจัดการการศึกษา ไม่สอดคล้องกับบริบทของโรงเรียน ระบบการตรวจสอบระบบการประเมิน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการประกันคุณภาพการศึกษา